

אב תשפ"א | אוגוסט 2021 | ט"ו באב

גליון
05

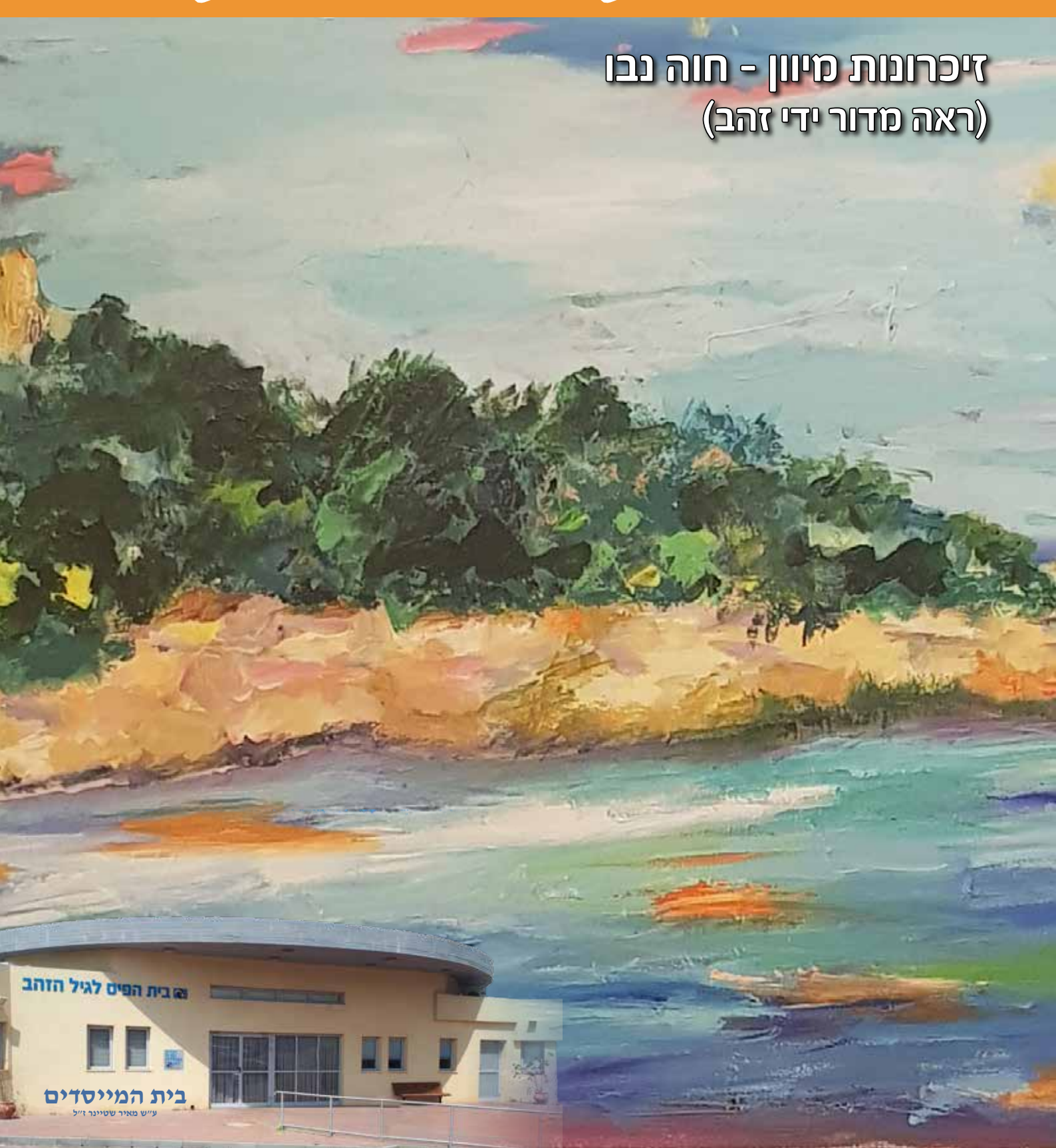
עת לדעת

ועט לטעת

ביטאון 50 פלוס אלקנה

זיכרונות מיוון - חוה נבו
(ראה מדור ידי זהב)

בית הפיס לגיל הזהב

בית המייסדים

ע"ש מאיר שטיינברג ז"ל

8-9.....	טור דעה - ד"ר מרים נוימאייר.....	2.....	דבר המערכת
10.....	משפט שיש לו עבר-השופט בני יזרעאלי.....	3.....	משולחן המועדון - רוחי רוזנבלום.....
11-16.....	ט"ו באהבה - סיפורי שידוכים.....	4-5.....	אותיות פורחות - בני בריקנר.....
17.....	ידי זהב- האמנית חוה נבו.....	5.....	צא וטייל בארץ ישראל - מסיפורי זאב הולין.....
18.....	בית שיש לו אב.....	6-7.....	בריאות - פרופ' ידידיה גפני.....

דבר המערכת

וחוץ מזה יש בגיליון מאמרים יוצאים מן הכלל מתחום המדע, ממדעי החברה, מאמנות "ידי הזהב" שלנו ועוד. איננו רוצים לתת מחמאות לעצמנו, אך ההדים לרמת הביטאון, לתוכנו ולעיצובו מגיעים ממקומות רבים והמחמאה האמתית היא בעיקר לחברי המועדון.

להתראות עם כולם בבריאות טובה בעיתונים הבאים ובפעילויות במועדון.

כרגיל, הכתובת לתגובות, לפניות ולהערות היא במייל yoatzei@netvision.net.il.

בברכת קולטאוב!

רוחי רוזנבלום

וחברי המערכת רבקה בריקנר אריאלה רוזנשטיין דוד ברוקנטל

"מים רבים לא יכבו את האהבה ונהרות לא ישטפוה", אולי יצננו אותה במעט.

קולמוסים ללא מספר נשברו על פשר החידה המופלאה של האהבה ודיו מדפסות ועטים ללא שיעור זרם וזרם בנחליה. והכל בגלל סיבה פשוטה: אין פותר לחידה מהי האהבה, לכל היותר אפשר לתאר אותה, להרגיש אותה לדמיין אותה, לכתוב למה היא גורמת ואולי אפילו לנמק אותה. אבל איש לא הצליח להסביר מהי האהבה. עובדה זו היא שגורמת לה להיות כה מעניינת. היו גם ניסיונות לפתרון השאלה, אך אם הם היו מצליחים, שוב לא היה מה לפתור. לכל היותר אנשים היו אוהבים עם פתרון וגם זה משהו.

גיליון שלפנינו, חלקו הגדול עוסק בסיפורי ההתהוות, ההתחברות וההשתדכות של זוגות במועדון שלנו לחיים משותפים לפני שנים רבות. כאשר תקראו את הסיפורים תראו שלא נס ליחם ועדיין הם מעוררים התרגשות ופליאה. והכל בגלל ט"ו באב העומד לפתחנו, שמשום מה נקרא שמו בישראל של ימינו "חג האהבה". פרטים על הסיבות לאירועי יום זה תוכלו לקרוא במאמרי הביטאון.

למרות שהחידה לא נפתרה עדיין, מופלא לראות איך אירוע האהבה בחיי זוג משפיע לאורך ימים ושנים, הגם שלפעמים, בעולם הגדול, האהבה נעלמת וגם אז היא משפיעה רבות בכיוונים אחרים לצערנו, על המשפחה.

אבל כולנו הרי יודעים שהאהבה אינה שוררת רק בין בני זוג, אלא משמשת יסוד חשוב ביותר בחיי האדם ובהתפתחותו, בחיי החברה, במדינה ובאנושות כולה. במישורים הללו האהבה פושטת צורה ולובשת צורות שונות, אבל ברור שככל שהיא תשרור יותר בנפשו של האדם ובעולם, בכוחה לדחוק ולהרחיק את מעגלי השנאה מסביבתה. תחשבו על כך.

עיצוב גרפי: סטודיו עיצובים מאירים | רינת מאיר

ולעניין אחר, מי שהגיע בחודשים האחרונים לאזור מועדון 50 פלוס באלקנה, ראה בוודאי ושמע קבוצות של "אזרחים ותיקים" בכל מיני שיעורי ספורט. חשוב לדעת שכל זה קורה בזכות **המשרד לשוויון חברתי** בראשותה של השרה מירב כהן. זהו פרויקט "נעים בשלישי" הכולל סדרות של 10 שיעורי ספורט בתחומים שונים. באלקנה התקיימו חוגי צ'יקונג, יוגה על כיסא, ריקודים, פילטיס, התעמלות בונה עצם ועוד. עשרות רבות של מתעמלים נהנו משיעורים בצוותא. חלק מהחוגים היו הצלחה גדולה ובעז"ה נמשך בהם גם בשנה הבאה עלינו לטובה. נוסף לכך, חזרנו בחודשים האחרונים כמעט לשגרה מלאה של הרצאות. לשמחתנו, מאז שחזרנו לפעילות, נרשמו למועדון חברים חדשים. רוב החברים מגיעים למועדון על בסיס קבוע. אנו מקווים שעד "אחרי החגים", הקורונה תהיה מאחורינו וכולם יגיעו למועדון.

קבאו את איחוליי אכאן אפאלק קל צים וביא !

בברכה, רוחי

העיתון הזה מוקדש לסיפורי אהבה. ברוח הגיליון אספר את סיפור אהבתם של סבי וסבת.

סבי וסבתי הגיעו לארצות הברית בגיל 16-18 מרוסיה, ממחוז קמיניץ פודולסק. סבא עבד כרוקח בבית חולים בהארלם. הוא הגיע ממשפחה קומוניסטית ואנטי-דתית. סבתא עבדה בסניף **קן קיימת לישראל** בניו-יורק כאחראית על הוצאת לוח השנה היהודי, מידי שנה. סבתא באה ממשפחת רבנים - משפחת הלקין, ואביה, הסבא רבא שלי, היה רב ושוחט ברוסיה ובניו-יורק. בסך הכל משפחה מאוד אינטלקטואלית, שהשתלבה בניו-יורק בממסד היהודי - האקדמי. סבא לחם במלחמת העולם הראשונה ב"גדוד הפרדות" במצרים. הוא קיבל את שם הסבתא מחבר לגדוד, התכתב איתה, והאהבה התלקחה דרך המכתבים. כשהגיע לארצות הברית, פגש אותה וניצתה ביניהם אהבה גדולה שנמשכה שנים ארוכות. סבי היה טיפוס רומנטי ונהג לייבש פרחים בין דפי ספרים ולהעניק לזוגתו. הפער הגדול בין משפחות המוצא של השניים לא הפריע לאהבה הגדולה. חבל שלא זכיתי להכיר אותם מעבר לגיל 5.

אותיות פורחות

בני בריקנר

הגיגים לט"ו באב

בסוף מסכת תענית נאמר: "לא היו ימים טובים לישראל כחמישה עשר באב וכיום הכיפורים".

בצד כל מעלותיו של יום זה, נראה שמעלתו הראשונית של ט"ו באב היא בכך שהוא חל אחרי ימי הצער והמכאוב של תשעה באב: בכך הוא מבטא את העלייה שלאחר הירידה, את הגאולה שצומחת מתוך החורבן.

בימינו אנו, חגיגות ט"ו באב נחלקות לשניים. חלק מהציבור הפך אותו ל"יום האהבה" - "ולנטיין דיי ישראלי", יום של שוקולדים ולבבות, פרחים ומתנות, חגיגת צרכנות בסירוף מתוק וסמיך. אבל יום זה בתקופת המשנה והתלמוד היה יום של שמחה שהיום מציינים אותו בעיקר באי אמירת תפילת "תחנון".

שישה אירועים

הגמרא (בבא-בתרא). מביאה ששה אירועים היסטוריים בקשר עם ט"ו באב:

1. יום שפסקו בו מתי המדבר: משנגזר על דור המדבר שלא ייכנסו אל ארץ ישראל, מידי שנה בט' באב (שהיה גם יום השנה לחטא המרגלים) היו בני ישראל חופרים בו לעצמם קברים וחמישה עשר אלף מתוכם היו מתים בתוך הקברים. בתשעה באב, שהיה בשנה האחרונה לפני כניסת עם ישראל לארצו, פהרו חמישה עשר אלף האחרונים אף הם את קבריהם ונכנסו לתוכם. בהיותם האחרונים, סלח להם הקב"ה והשאירם בחיים. בבוקר כשהתעוררו משנתם, חשבו שמא טעו בחשבון הימים, והיו נכנסים לקבריהם עוד חמישה לילות. כיון שהגיע ט"ו באב, וראו ירח במילואו, הבינו שבטלה הגזירה, ועשו אותו יום טוב.
2. יום שהותרו השבטים לבוא זה בזה והותר שבט בנימין לבוא בקהל: מאז הדין של בנות צלפחד נאסר על בת יורשת נחלה, להינשא אלא לבן שבטה בלבד (שלא תעבור נחלה משבט לשבט). שנים רבות מאוחר יותר, בעקבות מעשה "פילגש בגבעה" נלחמו השבטים בבנימין, ונשבעו בני ישראל לאמור: "איש ממנו לא יתן בתו לבנימין לאשה", והיה סיכון לאבדן של שבט שלם מישראל. חז"ל דרשו את המקראות וקבעו כי כל עונש היה תקף לאותו הדור והתירו להתחתן בין השבטים.
3. יום שביטל הושע בן אלה פרדיסאות: כשקרע ירבעם בן נבט את מלכות ישראל מירושלים, הוא ניתק את הקשר בין שתי הממלכות האחיות והעמיד לתושבי ממלכת ישראל, עגלים לעבודה זרה. ירבעם חשש שהמשך הקשר של שבטי ישראל לבית המקדש יגרום לעם לחזור ולהתאחד. ולכן הושיב פרדיסאות, כלומר מחסומים, בכל הדרכים המובילות לירושלים. המחסומים הוסרו רק בימיו של הושע בן אלה שאמר: "כל הרוצה לעלות לירושלים - יעלה".
4. יום שפסקו לכרות עצים למערכה: היום האחרון לכריתת עצים לצרכי המזבח, היה מדי שנה בחמישה עשר באב. לפי שהעצים הכשרים למזבח חייבים להיות יבשים וללא תולעים, ומט"ו באב ואילך תשש כוחה של חמה ושוב אינה מייבשת את העצים כהלכה, ונכנסים בהם תולעים והיו העצים נפסלים למזבח. ביום זה נשלמה העבודה והיו העצים מוכנים למערכה עד הקיץ הבא. לכן עשו אותו יום שמחה, והיו קוראים אותו "יום תבר מגל", כלומר - יום שבירת הקרדומות, שכבר אין בהם עוד צורך בשנה זו.
5. יום שניתנו הרוגי בִּיתָר לקבורה: כשהחריב אדריאנוס את ביתר,

התעלל בהרוגים באכזריות נוראה, ובגופות החללים גידר כרם גדול שהיה לו מכל רוחותיו, לאורך שבעים ושנים מיל. לאחר זמן, התחלפה המלכות והתירו להביא את ההרוגים לקבורה, ואותו היום היה חמישה עשר באב. באותה שעה תקנו חכמים ברכת 'הטוב והמטיב' בברכת המזון. 'הטוב' - שלא הסריחו, 'המטיב' - שניתנו לקבורה. ולזכר אותו הנס ואותו הכרם קבעו גם אותה ברכה על שתיית יין משובח בארוחה.

6. בלוח היהודי: יום אחרון לנטיעות בשנה שקודמת לשמיטה, לעניין שביעית ולעניין ערלה.

מניתוק לחיבור

מתחילים ימי התשובה: ועוד אמרו, רמז לכך שימי התשובה מתחילים בחמישה עשר באב ונמשכים עד הושענא רבא, בזה שאמר משה לישראל: "אתם נצבים היום כולכם לפני ה' אלקיכם... מחוטב עציך עד שואב מימך". 'חוטב עציך' - זה יום ט"ו באב, שהוא יום אחרון לכריתת עצים למערכה; 'שואב מימך' - זה יום הושענא רבא, שהוא סוף זמן ניסוך המים בחג הסוכות.

ט"ו באב מהווה נקודת מעבר מניתוק לחיבור מחדש: בהתבוננות באירועים הללו, ניתן לומר, כי המכנה המשותף שבהם הוא היותם נקודת מעבר וציון דרך, אין כאן אירוע מכוון של נס, מדובר בסיום תקופה קשה והתחלה חדשה. אנו רואים אם כן, שבשונה מאירועים אחרים שאותם מציינים כחג לזכר אירוע, או נס, דווקא כאן נראה כי אין מה לציון ובכל זאת לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב וכיום הכיפורים.

לכל הדברים שצינו עד עכשיו יש מכנה משותף, כולם קשורים לחיזוק האחדות הלאומית של עם ישראל, אחדות שהיא תנאי הכרחי לקבלת עול מלכות שמים ולגאולת עם ישראל. אבל יש ליום ט"ו באב דבר נוסף שהופך אותו ליום מיוחד.

על פי תורת הסוד, העולם נברא בכ"ה באלול (והיום השישי, שבו נברא האדם, הוא א' בתשרי). ידוע המדרש: "ארבעים יום קודם יצירת הוולד יוצאת בת קול ומכריזה 'בת פלוני לפלוני'". הוא גם היום שבו נקבע הקשר המיוחד בין עם ישראל לבורא העולם. ט"ו באב הוא היום שבו בת הקול הכריזה את הזיווג שלנו, של עם ישראל עם בוראו.

המספר ארבעים מבטא ביהדות תקופה מיוחדת. (ארבעים יום המבול, ארבעים הימים ששהה משה בהר סיני וארבעים שנה שנגזרו על עם ישראל לאחר חטא המרגלים). כלומר, אי-שם יש זמן שבו נשמת הוולד כבר מוצאת את זיווגה עוד לפני שיצאה לאוויר העולם. השלמות (שמתבטאת יותר מכל בקשר הזוגי) כבר טמונה בתוכנו, וצריך לממש אותה בעולם הזה. מכאן, שארבעים יום קודם בריאת העולם כבר נקבע גם מי יהיה בן הזוג של עם ישראל.

הקשר בין ט"ו באב לחג האהבה

לאחר שראינו מה המיוחד ביום ט"ו באב, יש להרחיב על הקשר בין ט"ו באב לחג האהבה. נאמר במשנה (תענית) "אָמַר רַבִּין שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל, לֹא הָיוּ יָמִים טוֹבִים לְיִשְׂרָאֵל כְּחַמְשָׁה עָשָׂר בְּאָב וְכִּיּוֹם הַכְּפָּוִיִּים, שְׂפָרְקוּ בְּנוֹת יְרוּשָׁלַיִם יוֹצְאוֹת בְּכָלֵי לֶבָן שְׂאֵלִין...! חולות בְּכָפָרִים". לכאורה, מה הקשר בין ט"ו באב ליום הכיפורים? הרי יום הכיפורים הוא יום של עמידה בתפילה וחזרה בתשובה. ועוד יש לשאול, הניתן להשוות אהבה גשמית בין איש ואישה לבין אהבת ה' שהיא אהבה רוחנית? לכאורה, תרתי דסתרי. מסתבר שאין הדברים כך.

באשר הם, "אהבת חינוך", נוכל לאהוב את מי שברא אותם - "ואהבת את ה' אלוקיך". כאשר נצא מהטבע האנוכי שלנו, נוכל להתחבר לטבעו האינסופי של בורא העולם, וזו התכלית של התורה והמצוות.

לברך באהבה

שני הימים שהזכיר רבן שמעון בן גמליאל במשנה, שניהם ימים טובים לעם ישראל, כי הם מוגדרים ימים של אהבה. יום הכיפורים הוא אחד משיאי לוח השנה שלנו, שבו אנו מתכנסים יחד לטקס משותף שמורכב מיחידים, שנע בין המחויבות "בין אדם לחברו" לקשר "בין אדם למקום", אירוע שאוסף את כל מה שמתרחש בין "יום הכיפורים הזה לבין יום הכיפורים הבא" ומחייב אותנו "על דעת המקום ועל דעת הקהל... להתפלל עם העבריינים". וכמו שהכהן חייב לברך את עם ישראל באהבה ואסור לו לעלות לדוכן אם יש בקהל מישהו שהוא שונא לו, כך נראה, שביום כיפור, אם איננו סולחים לאחינו, גם אבינו שבשמים לא יסלח לנו. אם במרכזו של ט"ו באב עומדת האהבה, במרכזו של יום הכיפורים עומדת הסליחה. יהי רצון שבזכות שני המועדים הללו נגיע כולנו בתוך כלל עם ישראל למצב של אחדות ושלום פנימי מתוך סליחה ואהבה.

כבר חז"ל ראו את מגילת שיר השירים שכולה דימויים של אהבת אישה לדודה כמשל לאהבת עם ישראל לבורא.

אנחנו אומרים פעמיים ביום ב"קריאת שמע" את המילים "ואהבת את ה' אלוקיך בכל לבבך". והנה כאשר בא הג'ר להלל הזקן ובקשו: "גיירני על רגל אחת", השיב לו הלל: "ואהבת לרעך כמוך". כאשר, לכאורה, היה צריך לומר לו "ואהבת את ה' אלוקיך".

בדברי האר"י הקדוש מצאנו, שאהבת גבר ואישה היא בית הספר היעיל ביותר לקניית מדרגת "ואהבת לרעך כמוך". שהרי אין מערכת יחסים יותר תובענית מזוגיות שדורשת הקשבה, גמישות, רגישות ואימון בלתי פוסקים ולאורך שנים רבות. כאשר כל אחד מבני הזוג נכנס למערכת היחסים מתוך מטרה אנוכית, לקבל כמה שיותר ולתת כמה שפחות, זה מתכון ידוע לאסון. כאשר בני זוג מבינים שהזוגיות אמתית ושלימה, רק אז קיים סיכוי לאהבת אמת. זה מתחיל מגבר ואשה ומשליך על כל חברות אמת בין בני אדם. אמנם, אהבת אדם לבורא היא רוחנית, בעיקרה, באין לנו מושא פיסי לממש אותה. אבל "ואהבת לרעך כמוך" הוא בית הספר הטוב ביותר לאהבת ה'. קירבה לבורא מחייבת להשתפר ולהתקרב למידותיו, שהן אהבה וחמלה. רק כאשר נלמד לאהוב אנשים,

צא וטייל בארץ ישראל

מסיפורי זאב הולין

מוטיב תימני במוסיקה קלאסית

ריבה תימנית
בתום הצום הזמינו אותו לסעוד עמם. בתחילה כבדו אותו בפיתה מרוחה ב"ריבה תימנית" (זחוג).
כנראה שהיה רעב ונתן נגישה גדולה.
מספרים שהריקודים שרקד, לאחר מכן, היו "לא מהעולם הזה". אולם לאחר שכבדוהו במרק תימני אמר שהיה זה אחד המרקים הטובים שטעם מימיו.
לימים, ספר לי אבשלום רצהבי, אחיינו של פרופ' יהודה רצהבי, שאחדים מהמוטיבים ששמע ליאונרד ברנשטיין בתפילת יום הכיפורים, שולבו ביצירה מוסיקלית קלאסית שכתב.

למשפחת דומראני ב"כרם התימנים" היה בית כנסת משלהם. באותם זמנים, הקמת בית כנסת נחשבה מעשה אצילי, במיוחד. שכן, במקום להקל על הצפיפות הרבה, הקדישו את החדר שבנו, למטרה נעלה - בית כנסת.
מעשה שהיה כך היה: יום כיפורים אחד, השקיפה לאה, בת המשפחה,

מהחלון וראתה אדם משוטט ונראה היה לה שהוא מחפש דבר מה. היא קראה לעברו: "אתה מחפש משהו?" והוא ענה לה במבטא אנגלי: "בית כנסת". לאה סימנה לו בידה שיעלה. הוא הגיע לבית הכנסת. נתנו לו טלית ולאורך כל היום הוא בילה בתפילה במחיצתם.
אותו אדם היה, לא פחות, מאשר המנצח היהודי אמריקני ליאונרד ברנשטיין, שרצה לשמוע מוטיבים תימניים בתפילות יום הכיפורים.

ליאונרד ברנשטיין-מוטיביים תימניים

חיסון באמצעות פירות וירקות

משק רבות וכיום זו השיטה הבסיסית להגנה על האדם ממחלות נגיפיות. חיסון סביל משלים את ההגנה והציל מיליונים מפולשים שהגוף לא היה מחוסן נגדם.

בעידן ההנדסה הגנטית שיש לה היכולות שהתפתחו לחתוך גנים מהדנ"א של יצור אחד ולשלבם בתוך דנ"א אחר, החלה תקופה חדשה גם בשדה החיסון. לא עוד שימוש בנגיף שלם אך מוחלש, אלא שליפה מן המזהם של גן יחיד האחראי ליצירת חלבון שמעורר את מערכת החיסון, והשתלתו של גן זה בתוך תא שכשלעצמו אינו מעורר מחלה באדם או בבעלי החיים. כבר בשנת 1984 החלו מדענים לייצר חלבונים מעוררי חיסון של נגיף הצהבת מסוג B בתאי שמרים. פוטנציאל זה, יצירתם של חלבונים מעוררי חיסון, ניתן למימוש גם בצמחים. ומדוע דווקא בצמחים? משום שצמחים ניתן לגדל כמויות גדולות ובזול. זאת בהשוואה להשקעות במכלי ענק תעשייתיים לגידול שמרים או חיידקים. ונוסף לכך, הגן לחלבון מעורר החיסון ימצא במוצר הכי נגיש לאדם - באוכל.

הרעיון של חיסון פעיל באמצעות צמחים תואר כבר בשנת 1992 על ידי צ'רלי ארנטסן (Arntzen) ושותפיו שהחזירו לצמחים מקטע דנ"א המקודד את יצירתו של האנטיגן (גורם המעורר את מערכת החיסון נגדו) העיקרי שמופיע בשטח פניו החיצוני של נגיף הצהבת מסוג B. בשנת 1999 נעשה ניסוי בבני אדם - שלושה מתנדבים הסכימו לאכול במשך

מספר חודשים חסה מהונדסת גנטית, המייצרת את החלבון האנטיגני. שני אנשים נוספים אכלו באותה העת חסה זהה שאיננה נושאת את הגן לאנטיגן. למרות שכמות האנטיגן שנוצרה בצמחים הייתה מעטה מאוד בהשוואה לרמת האנטיגן המשמשת בדרך כלל לחיסון, נמצאו בדמם של המתנדבים שאכלו חסה מהונדסת כמויות נוגדנים הנחשבות מספיקות לצורך הגנה מהנגיף.

עד כה נבחרו חלבונים מעטים לניצול הרעיון של חיסון באמצעות מזון. סיבה עיקרית לכך היא העובדה שחלבונים המגיעים למערכת העיכול שלנו מתפרקים בה למרכיביהם - החומצות האמיניות, כך שאינם חודרים למערכת הדם בשלמותם. זאת בניגוד לצורת החיסון המקובלת, שבה מוחזרים החלבונים, או הפתוגנים המוחלשים, מעוררי החיסון, בהזרקה ישירות למערכת הדם. אולם, מסתבר, שחלבונים רבים יותר מכפי שחשבנו יכולים לעורר את מערכת החיסון גם בחלל המעי, בעיקר בשכבה של הרירית (המוקוזה) ולכן חשיפתה של המוקוזה של מערכת העיכול לחלבונים של וירוסים, או חיידקים, שנוצרו בצמחים מהונדסים גנטית, יכולה ליצור חיסון. יותר ויותר מחקרים מוכיחים אפשרות זאת, ונעשו, כאמור, כבר מספר חיסונים כאלו במעבדות מחקר בעולם.

כידוע, לא רק האדם סובל ממחלות נגיפיות וחיידקיות, אלא גם חיות המשק והמחמד. אספקת מזון מהונדסת גנטית, המעורר את מערכת

ולפתע היא הגיעה ותפסה אותנו לא מוכנים - הקורונה. נגיף (וירוס) שכל כולו מולקולה קטנה של RNA וכמה חלבונים שעוטפים אותה. זה הכל, ואיזה נזק היא גרמה! התעשתו המדענים, עמלו וטרחו ובתום פחות משנה יצרו חיסון. פתרון מצוין לעולם הֶשֶׁבֶע, העשיר, שיכול לקנות ולהתחסן. אבל מדובר בפנדמיה - מגיפה כלל עולמית. איך נדביר אותה בהודו? באפריקה? בדרום אמריקה? באינדונזיה? חייבים לחשוב מחוץ לקופסה. חייבים כבר עכשיו, ובוודאי בעתיד, ליצור חיסונים זולים ונגישים. ועל כך במאמר זה - ייצור חיסונים שיגיעו לגופנו במזון הצמחי שנאכל. כן, זה איננו חלום, זו מציאות.

במהלך השנים האחרונות חברו זו לזו שתי מהפכות ביולוגיה לכינון שטח חדש ברפואה המודרנית: חיסון אוכלוסיות באמצעות מזון מהונדס גנטית. המהפכה הראשונה מן השתיים היא האפשרות ליצור, בקלות יחסית, צמחים מהונדסים גנטית, שבהם נוצרים חלבונים על-פי גנים ממקור זר, שנוספו לצמחים בתהליך ההינדוס. מדובר בצמחים כגון עגבנייה, פלפל, תירס, אורז, חסה, תפוח אדמה, בננה, שעועית ועוד. המהפכה השנייה היא המהפכה הגנומית המאפשרת כיום לימוד מהיר מאד של המטען הגנטי של כל יצור שנבחר, מאדם ועד זבוב, מחציל ועד אקליפטוס, מחיידק סלמונלה ועד נגיף קורונה. בעקבות מהפכה זו העמיקה מאוד הבנתנו את הבסיס הגנטי

למחלות זיהומיות. חיבור של מידע זה ליכולת ליצור צמחים מהונדסים גנטית, שבהם מתבטאים גנים המקודדים יצירת חלבונים משרי חיסון, החל לאחרונה בעיקר במעבדות מחקר אקדמיות. כיום נעשים כבר שלבי מעבר מבטיחים אל התעשייה, ואפילו לקורונה יש כבר חברה אחת שמייצרת את החיסונים בצמחים.

מהם חיסונים? מערכת החיסון מגינה על בעלי חיים רב-תאיים מפני פולשים זרים, והיא מבוססת על שילוב בין תאים שפועלים ישירות על הפולש הזר, לבין תאים המייצרים חלבונים המשמשים במלחמה כנגד פולשים זרים, וכמו כן, כנגד חומרים זרים לגוף. הידועים שבין חלבונים אלה הם הנוגדנים. דרך מקובלת להכנת הגוף להתמודד בפולשים אלימים היא עירור יצירתם של נוגדנים על-ידי מערכת החיסון, וזאת

בעזרת חשיפתה לפולש לא אלים, כלומר - שאין בכוחו להזיק, אשר מציג למערכת החיסון מרכיב חלבוני של הפתוגן האלים. לשיטה זו קוראים חיסון, חיסון פעיל. ברוב המקרים, נעשה העירור תוך שימוש בנגיפים מוחלשים. חיסון פעיל נבדל ממתן הנוגדנים עצמם, שיטה המכונה חיסון סביל, שיטה שאותה נוקטים במקרה שיש בו צורך מידי להדביר גורם זר בגוף שאיננו מחוסן ושאין הזמן מאפשר לגוף פיתוח

חיסון נגדו. לדוגמה, במקרה של הכשת נחש ארסי. חיסון פעיל, כטיפול מונע מחלות, הפחית במידה ניכרת את התחלואה של האדם ושל חיות

החיסון של בעל החיים לייצר נוגדנים, היא מטרה חקלאית חשובה ביותר. למשל, יצירת חיסון בבעלי חיים נגד מחלת הפה והטלפיים. מחלה זו, המוכרת כבר כמה מאות שנים, היא מחלת הבקר הקשה ביותר והיא גורמת נזקים כלכליים רבים מאוד לחקלאים. גורם המחלה הוא נגיף המועבר על ידי חיות המשק, אך גם באמצעים מכאניים כמו כלים חקלאיים. לו ניתן היה לחסן את בעלי החיים בעזרת המזון, היה קל יותר להבטיח בלימה של התפרצות המחלה.

צמחים המייצרים את הנוגדנים עצמם לצרכי חיסון סביל

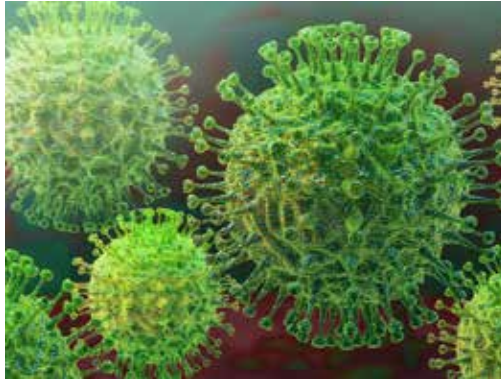
כאמור, מלבד יכולתם המוכחת של צמחים מהונדסים גנטית לייצר חלבונים שמעוררים את מערכת החיסון, ניתן לייצר בצמחים גם את הנוגדנים עצמם. אלה משמשים כאמור לצורך חיסון סביל, כשיש צורך להזריק לאדם לא מחוסן נוגדנים בעת צרה. דוגמה לכך היא הכשת נחש: כטיפול מזריקים לפגוע נוגדנים כנגד ארס הנחש. נוגדנים כאלו שיוצרו בצמחים קיבלו את

השם "צימחוגדנים"⁴ (plantibodies). אולם, בעוד שייצור האנטיגנים בצמחים יכול להביא לחיסון בדרך של אכילה, נשאלת השאלה מה יתרונם של צימחוגדנים ביחס לנוגדנים שנוצרו במקור אחר? התשובה היא בראש ובראשונה כלכלית. עלות ייצור חלבונים (נוגדנים הינם חלבונים) זולה יותר בצמחים מאשר במערכות אחרות. בארצות רבות בעולם חקלאות איננה דורשת בעלי מקצוע עתיירי ידע ששכר עבודתם גבוה כמו זה של עובדי תעשיות הביוטכנולוגיה, וגם ההשקעה בגידול הצמחים נמוכה יחסית.

יתרון חשוב לייצור נוגדנים בצמחים הוא יכולת שמירתם לטווח ארוך באיברי אגירה צמחיים, כמו זרעים. זרעים של אגוזי אדמה (בוטנים), למשל, כוללים עד כ-30% חלבון. גם אם כמות הנוגדן מהווה רק 5% מכלל החלבון, עדיין מדובר בכמות רבה של חלבון (15 גרם לכל ק"ג בוטנים), שניתן לאחסנו ולניידו בקלות, מחיר ייצורו זול וניתן לקבלו בכל מקום שבו אפשר לגדל בוטנים. כך גם ביחס לתירס. ואכן, בארצות

הברית עתירת התירס כבר החלו לייצר נוגדנים בגרגרי התירס. השימוש בצמחים נראה כיום מבטיח ומסקרן כאחד. אולם, כמו הרבה חידושים מדעיים בכלל וברפואה בפרט, יש לבדוק היטב גם את הסיכונים האפשריים הגלומים בטכנולוגיות המתוארות. מה תהיה ההשפעה ארוכת הטווח של חשיפתן של אוכלוסיות לאנטיגנים באופן רציף? האם עדיף אולי לנצל את הצמח רק כיצורן של החלבונים, אך נתינתם תהא מבוקרת? האומנם ייהנה העולם השלישי מטכנולוגיות מתוחכמות אלו,

שהרי לו בעיקר יש הצורך בסוג כזה של פתרון לתחלואין? בעיות אלו ואחרות שייצוצו, יקבעו, במידה רבה, את מימוש הרעיונות שהועלו במאמר זה. כל שנתר לנו לאחל זה לזה הוא כמאמר הפרסומת - "קח פרי ותהיה לי בריא".

1. <https://www.medicago.com/en/>
2. Canada's COVID-19 vaccine contender Medicago pioneering plant-based technology - YouTube
3. Walmsley AM, Arntzen CJ. Plants for delivery of edible vaccines. Curr Opin Biotechnol. 2000 Apr; 11(2):126-9. -
4. Oluwayelu DO, Adebisi AI. Plantibodies in human and animal health: a review. Afr Health Sci. 2016 Jun; 16(2):640-5.

פרופ' ידידיה גפני הינו פרופסור לגנטיקה מולקולרית שניהל את המחלקה לגנטיקה במכון וולקני. מחקריו התפרסמו בעיתונות הבינלאומית וכן גם מנגיש את המדע במאמרים לציבור הרחב בעתוני מדע פופולרי, וממשיך בפעילות זו במאות הרצאות לקהל הרחב. בנוסף הוא הרצה שנים רבות באוניברסיטת בר אילן בה הוא לימד קורסים שונים במושאים הקשורים לעבודתו המדעית.

איך מצליחים בני אדם להתגבר על כישלונות?

שהם אכן חסרי יכולת. במילים אחרות, הם פועלים כדי לשמור על הקיים ועל הדימוי שלהם בעיני עצמם ואינם מנסים להשתנות.

פאזל פשוט וקשה

באחד הניסויים שערכה קרול דווק, קיבלו שתי קבוצות של ילדים משימה: להרכיב פאזל פשוט יחסית. לאחר שהרכיבו את הפאזל, הם קיבלו מחמאה. המחמאה שניתנה לילדים בקבוצה אחת הייתה "אתה חכם מאוד, כל הכבוד". המחמאה שניתנה לילדים בקבוצה השנייה הייתה "השקעת הרבה מאמץ וחישיבה, כל הכבוד". לאחר מכן הציעו להם להרכיב עוד פאזל, ושאלו אותם אם הם רוצים להרכיב פאזל קשה יותר, או פאזל קל יותר. התוצאות הראו שרוב הילדים שקיבלו מחמאה על על חוכמתם בחרו בפאזל קל, בעוד שרוב הילדים שקיבלו מחמאה על השקעתם ועל מאמציהם בחרו בפאזל הקשה.

על פי השקפתה של דווק, לילדים שבחרו בפאזל הקל יש תבניות חשיבה מקובעות. הם חושבים שהשיגיהם נובעים מחוכמה שאיתה נולדו, ובכל פעולה שהם עושים יש להם צורך עז להוכיח את קיומם. לכן הם בוחרים בפאזל הקל, כי מטלה קלה אינה מסכנת את תפיסתם העצמית כילדים חכמים.

לעומתם, הילדים שבחרו בפאזל הקשה הם בעלי תבניות חשיבה מתפתחות. הם אינם חוששים מכישלון, ומבחינתם אין הבדל גדול בין כישלון להצלחה. אם אני מצליח, אני ממשיך להתאמץ כדי להצליח יותר, ואם אני נכשל, אני גם ממשיך להתאמץ, כי אם אשקיע אוכל לשנות את היכולת ואת המיומנויות.

לסביבה יש השפעה רבה על התפתחות תבניות החשיבה. הורים ומחנכים ששמים דגש רב רק על יכולת ותוצאות, כמו הורים המשבחים חוכמה, ציון גבוה, או תוצאות בתחרות, מבססים תבניות חשיבה מקובעות. לעומת זאת, הורים המשבחים על השקעת מאמץ, על תהליך הלמידה ועל הנחישות, ומתייחסים פחות לתוצאה הסופית, מבססים תבניות חשיבה מתפתחות. מחמאות על השקעה מבהירות מה נכון לעשות בהמשך - להמשיך להתאמץ. לעומת זאת, מחמאות על חוכמה מעבירות מסר שכדאי להישאר באזור הנוחות - אזור שבו אין סכנת כישלון והתוצאה של המסר היא שאין טעם להתאמץ, שהרי היכולת קבועה.

בדיקת הפעילות המוחית

במחקר נוסף שנערך בקרב סטודנטים, נבדקה הפעילות המוחית שלהם כשאתגרו בבעיה קשה לפתרון באמצעות מכשיר הדמיה (MRI) נמצא שבקרב בעלי תבנית חשיבה מקובעת לא נרשמה פעילות מוחית מוגברת - הם כמעט לא ניסו להתעמת עם הבעיה, בעוד שמוחם של בעלי תבניות חשיבה מתפתחות היה סוער ממש. אלו עיבדו את הבעיה, ניסו לפתור אותה, וגם אם לא הצליחו מיד, למדו ממנה.

תבניות החשיבה משפיעות על מרבית תחומי החיים, שכן הן קובעות את המוטיבציה - את עוצמתה, את כיוונה ואת משכה. הן, בעצם, חלק ממבנה האישיות שלנו. תבניות החשיבה קובעות אילו יעדים נציב לעצמנו, מה

לשאלה זו מענים לא מעטים. הפעם נתייחס לאחד מהם המצוי בתיאוריה של קרול דווק השייכת לאסכולה המדגישה את כוחן של אמונות בחיי בני אדם.

נפתח את הסוגיה בשאלה: באיזו מידה אתם מסכימים למשפטים הבאים:

- אינטליגנציה היא תכונה מולדת, לכן אי אפשר לשנותה.
- אפשר לשנות כל תכונה באישיות האדם.
- כל אדם יכול להיות חכם יותר, אם ישקיע מאמץ.
- לכל אדם יש אופי מסוים, לכן אין סיכוי לשנות את תכונותיו.

תבניות חשיבה

ההבדל בין בני אדם קשור למערכת האמונות שלהם. יש המאמינים שיכולת היא תכונה הניתנת לשינוי, ויש שמאמינים שיכולת היא תכונה מולדת שאינה ניתנת לשינוי.

אמונות אלו מכונות בתיאוריה זו תבניות חשיבה (Mindset), המוגדרות כמערך האמונות, ההשקפות ודפוסי החשיבה שדרכם מתבוננים בני אדם בעולם ובמיוחד בכישרונות, ביכולות ובאינטליגנציה שלהם.

הסכמה לנאמר במשפטים הראשון והאחרון מצביעה על תבנית חשיבה מקובעת Fixed mindset - אמונה שהיכולת קבועה ואינה בת שינוי, בעוד שהסכמה לנאמר במשפטי הביניים מצביעה על תבנית חשיבה מתפתחת - Growth Mindset, אמונה שהיכולת דינמית ובת שינוי.

כיוון שבעלי תבנית חשיבה מתפתחת מאמינים שיכולת יכולה להשתנות ללא סוף, הם מנסים לשכלל את היכולת ולהשתפר, תוך השקעת מאמץ ולמידה אינטנסיבית. עקב כך, הם מוכנים לעמוד באתגרים ותופסים כישלון כחלק מההתקדמות אל המטרה וכחלק מתהליך הלמידה. הם פתוחים לביקורת ומנצלים אותה ללמידה.

המקובעת והמתפתחת

כשמדובר בתלמידים, הם מכוונים לחיזוק השליטה בחומר ובמיומנויות, ושואפים להיות מומחים בתחום. הם משקיעים מאמץ וזמן בלמידה, והם נחושים להצליח באתגרים. שאיפתם היא לנצח את עצמם, כלומר להשתפר ולא לנצח אחרים.

בעלי תבנית חשיבה מקובעת אינם מאמינים ביכולת לשנות יכולות, ולכן הם אינם משקיעים מאמצים רבים - הם אינם מאמינים שאלו יעזרו. הם תופסים ביקורת כמתקפה אישית המופנית כלפיהם, ומפרשים כישלון כמפלה, לכן הם נוטים להאשים אחרים, לתרץ תירוצים ולשקר. הם מחפשים הערכות חיוביות, משתדלים למצוא חן בעיני המורה, עושים מאמץ כדי להיראות חכמים, מייחסים חשיבות רבה לצינונים, ובעיקר, חשוב להם שהציון שלהם יהיה טוב יותר מהציון של אחרים.

למעשה, בעלי תבנית חשיבה מקובעת הם די חסרי אונים. אם הם תופסים את עצמם כבעלי יכולת גבוהה, הם ינסו להשיג ציונים גבוהים כדי להוכיח לכולם שהם בעלי יכולת. אם הם תופסים את עצמם כבעלי יכולת נמוכה, הם לא יתאמצו, והצינונים הגרועים שיקבלו יוכיחו להם

מרשימים הרבה יותר מאלה שלא גילו אותה. עצם הידיעה על פעילות המוח בעת ההיתקלות באתגרים חדשים עזרה לתלמידים לפתח תבנית חשיבה מתפתחת.

לאחרונה פיתחה דווק תוכנת מחשב בשם Brainology, המלמדת ילדים להשתמש בתבניות חשיבה מתפתחות ובכך להגביר בהם את המוטיבציה.

אפשר לצפות בפעולתה באמצעות הקשת שם התוכנית Brainology במנועי חיפוש ברשת.

על בסיס התיאוריה של תבניות החשיבה אפשר לנסח כמה המלצות שיקדמו בני אדם להשגת מטרותיהם באמצעות אימוץ תבניות חשיבה מתפתחות:

1. להאמין שתמיד אפשר להתקדם.
2. להכיר בעובדה שכדי להיות מומחה צריך להשקיע מאמץ רב.
3. לדעת שהשיפור הוא אינסופי – תמיד אפשר ללמוד עוד.
4. שכדאי להגדיר את התחום שבו רוצים להתמחות ולהשקיע בו.
5. ללמוד מהצלחתם של אחרים.

ולסיכום:

די ברור מדוע לא נכון להגיד לילד שהוא טיפש. מדוע גם לא נכון להגיד לילד שהוא חכם?

אביחי שלי היה העיוור הראשון שהיה חתן התנ"ך העולמי. מומלץ להיחשף לסיפורו ולראות כיצד תבנית החשיבה הובילה אותו להישגים מרשימים

אלברט איינשטיין - האם תוכלו לזהות את תבניות החשיבה שלו?

תהיה גישתנו ללימודים ולעבודה, ואיך יהיו יחסינו עם בני הזוג שלנו. אם נתייחס, לדוגמה, לתחום המנהיגות, ניוכח לדעת שמנהיגים בעלי תבניות חשיבה מתפתחות, מנהלים ארגונים הודות לנכונותם ללמוד ולהשתפר. תבניות חשיבה מתפתחות יעילות יותר גם ביחסים בינאישיים, במיוחד כאשר מתעוררים קונפליקטים. הנכונות ללמוד ולהשתפר מאפשרת להקשיב לאחר, למקד את תשומת הלב במה שיש לו לומר, ולמצוא פתרון שיהיה יעיל לכולם.

חשוב לציין, שלרוב האנשים אין תבנית חשיבה כללית המקיפה את כל תחומי החיים. רובם מתייחסים לתכונות מסוימות כמקובעות ולאחרות כמתפתחות. במילים אחרות, לרובם יש בתחומים מסוימים תבנית חשיבה מקובעת ובאחרים – מתפתחת.

האם אפשר לשנות תבניות חשיבה?

לעתים, עוצרים בני אדם לרגע וחושבים על ההתנסויות שעברו, ושואלים את עצמם מדוע פעלו כפי שפעלו. למשל, מדוע לא השקעתי יותר מאמץ? מדוע ויתרתי על הזדמנות ללמוד? מדוע אפשרתי לכישלון להשפיע עלי כל כך? מדוע העדפתי מצוינות על הנאה? כשנשאלות שאלות אלה, ובמיוחד כשיודעים על קיומן של תבניות חשיבה, אפשר להתאמן בחשיבה אחרת ולפתח תבנית חשיבה מתפתחת.

במחקר שבדק את השאלה אם אפשר לשנות תבניות חשיבה, ניסו ללמד ילדים להשתמש בתבנית חשיבה מתפתחת. למחצית מהילדים שהשתתפו במחקר הסבירו מהי תבנית חשיבה מתפתחת, וכיצד המוח מתפקד בזמן שחושבים שאפשר לעמוד באתגר ומתאמצים לעמוד בו. למחצית האחרת של הילדים לא ניתן ההסבר מעורר המוטיבציה. התברר, שאלה שגילו את אפשרות החשיבה המתפתחת, הציגו הישגים

החלה הבנייה!

מבחר פנטהאוזים

פנטהאוזים במבחר קומות עם מרפסות ענק

הצטרפו לקהילה מתגבשת ואיכותית לתיאום פגישה: *9405

פרוטיאה באלקנה מציעה דיור מוגן לאכלוסיה הדתית לאומית, המאפשרת לדיירים להנות מרמה גבוהה. הבנייה בעיצומה וההנהלה המקצועית של פרוטיאה נרגשים להזמין אתכם למשרדנו להתרשם מההתקדמות הפרוייקט.

על הקשר בין סבים לנכדים במשפט העברי והישראלי

בשנת 1975 התקבל תיקון לחוק, שלפיו מוקנית זכות לסבים שבנם או בתם מתו, "לקיים מגע" עם נכדיהם. תיקון זה בא בעקבות מלחמת יום הכיפורים, כאשר הורים שכולים ביקשו לקיים קשר עם נכדיהם, אך נתקלו בסירוב של האם. במקרים מסוימים, נבע הדבר מקשר חדש שיצרה האם ומרצונה להתנתק ממשפחת הבעל שנהרג במלחמה. בסוגיה זו כתב השופט מנחם אלון כי מטרת התיקון אינה רק לעגן בחוק את "זכותם האנושית" של הורים שכולים לראות את נכדם, אלא יש בו אף "משום טובתו של הקטין, ומשום צרכו הוא לשמור על קשרים עם משפחת המנוח כפי שכך היא דעתם של חוקרי נפש וצפונותיה" (ע"א 121/79, פלוני ואלמונית נגד פלונית). יחד עם זאת, השופט אלון, סבור כי יש להעניק זכות זו במשורה ובהתחשב בנסיבות העניין ובמקרה שהיא נתקלת בהתנגדות קשה של ההורים, הרי שסביר כי לא ניתן יהיה להורות על הוצאת הקטין לביקור של מספר ימים בבית הסבים. אלא שהלשון "לקיים מגע" עם הנכד, אינה ברורה די הצורך. מה כוללת זכות זו?

זאת ועוד, האם זכות זו קיימת רק כאשר נפטר אחד מהוריו של הקטין? ומה במקרה כאשר הורי הקטין התגרשו, ואחד מההורים אינו מסכים לקשר של הקטין עם הורי הצד השני? האם גם אז עומדת זכות הסבים "לקיים מגע" עם הקטין?

סוגיה זו נדונה במשך השנים בוועדה לזכויות הילד.

בשנת 2007 הוכנס סעיף 258 כ"א ו לתקנות סדר הדין האזרחי, אשר קובע, כי סבים רשאים להגיש בקשה לבית משפט לענייני משפחה ליישוב סכסוך בינם לבין הוריו של הקטין, הנוגעת לקביעת דרכי הקשר בינם לבין הקטין לשם הבטחת טובת הקטין. אם לא יגיעו במסגרת זו להסכמה, רשאים הסבים להגיש תובענה לבית המשפט בעניין זה. ואכן, לצערנו, ישנם סיפורים קשים ומורכבים כאלו המגיעים לפתח בית המשפט.

במקרים אלו על בית המשפט לבחון את המסיבות שהובילו לנתק: סיבת הנתק, גיל הנכדים, טיב הקשר לפני הניתוק, רצונם של הנכדים (בהתחשב בגילם), האם קיים קשר בין הסבים לבין נכדים אחרים במשפחה, האם שני ההורים מתנגדים לקשר, או רק אחד מהם ועוד. כאשר בית המשפט מחליט לכפות קיומו של קשר, ברור כי יש צורך במעקב של איש מקצוע כדי לבחון את השפעת הקשר על הילדים ואם הוא מועיל להם, או חלילה, מזיק להם.

מניסיוני, כשופט משפחה, אוכל לומר, כי במספר מקרים קשים ומורכבים שהובאו לפניי הייתה הצלחה ביצירת הקשר או בחידושו, אך במקרים מסוימים נראה היה כי אין מקום לכפות את הקשר.

לסיכום: אין ספק כי הקשר בין סבים לבין נכדים הינו חשוב ובדרך תורם להתפתחות הקטין. לפיכך, בדרך כלל, יש לבחון כיצד לפעול על מנת לאפשר קיומו של קשר זה, אלא שיתכן שבמקרים קיצוניים יש לשלול קשר זה עקב היותו מזיק לקטין, או עקב יחסים קשים ובלתי ניתנים לגישור בין ההורים לבין הסבים.

מלאכתו של בית המשפט אינו קלה בעניין זה, כמו בסכסוכים רבים אחרים בדיני המשפחה, אך מדובר בסוגיה בגדר דיני נפשות ומלאכת קודם מש.

נסיים בברכה שנזכה כולנו לקשר טוב ובריא עם הנכדים והנכדות, שניהנה מהם והם ייהנו מכולנו, ויקיים בנו הכתוב: "וראה בנים לבניך שלום על ישראל".

זה לא מכבר יצאנו ב"ה מ"תקופת הקורונה", כאשר אחת החוויות הקשות הזכורות לנו, ובעיקר לקוראי טור זה, אשר יש להניח כי רובם ככולם סבים וסבתות (להלן: סבים), הינה הגזרה הקשה שלא להיפגש עם הנכדים. כולנו זוכרים את פגישות ה"מרפסת" המרגשות ועוד יותר מזה את השמחה הגדולה כאשר התאפשר "איחוד המשפחות", וסוף סוף נכדים יכולים היו שוב להיפגש, לחבק ולנשק, ובעיקר להיות ביחד. אבל, מה קורה כאשר, למרבה הצער, מסיבות אחרות, לא מתאפשר לסבים להיות בקשר עם נכדיהם, עקב יחסי משפחה מקולקלים ומחלוקות?

בימים אלו ממש נדון בפניי מקרה קשה ומורכב, של סבים המבקשים לקיים קשר עם נכדתם בת ה-14, לאחר שלאורך כל השנים לא היו אתה בקשר. האב של הילדים מתנגד בתוקף בטענה כי בילדותו הוריו התנהגו כלפיו בצורה קשה, כולל אלימות פיזית. לטענתו, גם בתו אינה מעוניינת בקשר עימם. גרושתו, אמה של הבת, דווקא תומכת בבקשת הסבים. התיק נמצא בעיצומו של ההליך המשפטי, כך שלא אוכל לספר כאן על תוצאותיו, אולי בפעם הבאה...

האם ישנה לסבים זכות משפטית להתראות עם נכדיהם (הקטינים), למרות התנגדות הוריהם, או אחד מהם?

כמדומה, שאין צורך (וגם אין מקום) להרחיב כאן על אודות חשיבות הקשר האמור.

מחקרים רבים שבדקו סוגיה זו מצאו באופן חד משמעי את התרומה המשמעותית שיש לקשר זה ואף את הנזק שעלול להיגרם בהעדרו. זהו קשר המבוסס על קבלה והבנה, ללא שיפוט, ועל הזדהות והעברת מורשת רב דורית. הקשר מבוסס על אהבה וקרבה מיוחדים, לסבים יש בדרך כלל זמן פנוי ולפעמים גם אמצעים ומשאבים שמופנים לנכדים ועוד.

סוגיית הקשר בין סבים לנכדים זכתה להתייחסות רבה בדברי חז"ל. ידועה האמרה "בני בנים הרי הם כבנים", הנלמדת מכך שיעקב אבינו הקדים את ברכת נכדיו, מנשה ואפרים, לברכת ילדיו שלו.

בהלכה היהודית ישנה מחלוקת אם חייב אדם בכבוד אבי אביו. הרמ"א מכריע כדעה שאדם חייב בכבוד סבו, אם כי ברור, לדעתו, כי החיוב בכבוד אביו גדול יותר. יש הסבורים כי מצווה זו מוטלת על הנכד מצד חיובו בכבוד אביו. אך נראה, כי החיוב הינו עצמאי (וקיים אף אם נפטר אביו). בכל מקרה, ברור, כי התורה מעודדת את קרבת הנכד לסבים, ואסמכתא לכך ישנה בפסוק "שאל אביך ויגדך, זקניך ויאמרו לך".

האם מדובר במערכת יחסים של זכויות בלבד, או גם של "חובות"?

ולענייננו: האם ניתן לחייב נכד להיות בקשר עם סבים שלו?

סוגיה זו כמעט ולא נדונה במשפט העברי, אך היא מוצאת מקום ועיסוק לא מועט בחקיקה הישראלית ובפסיקת בתי המשפט לענייני משפחה לאורך השנים.

סעיף 14 לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות קובע, כי ההורים הינם האפוטרופוסים הטבעיים של ילדיהם, ומעניק להם עצמאות בהחלטות הנוגעות לילדיהם הקטינים, כולל גם בנוגע לקשר שהקטינים מקיימים עם קרובי המשפחה המורחבת. ההנחה היא כי כל עוד ההורים בחיים וכשירים מבחינה משפטית, אין לסבים אפשרות להתערב בהחלטת ההורים בכל הנוגע לקשרי המשפחה של ילדיהם הקטינים. האם יכולים הורים, מכח סמכותם זו, לסרב לקיום קשר של ילדיהם הקטינים עם הורי הוריהם?

סיפורים שונים על שידוכים, הכריות ואהבות שהובילו לנישואין

בני בריקנר

סיפור של "שתי פגישות"

הרי לכם סיפור פגישתם הראשונה של הוריי אברהם ומלכה בריקנר ז"ל, בגרסת אבי ובגרסת אמי, וכמו כן, תיאור הפגישה של אבי עם ארץ ישראל, עם בואו ארצה, כפי שהוא כתב אותו לימים לבני משפחתו.

פגישה ראשונה עם מולדת

שחר אדום האדים את חופי הארץ, יותר נכון את רכסי הרי יהודה ואפרים, שתחתיותיהם היו עדיין שקועות באפלולית הלילה. יפו העיר והנמל שאליו חתרה אניינתנו, הייתה כולה עלוטה בעלטת סגלגולת, כשראשי הרי יהודה הלוהטים עוטרים אותה מלמעלה בעטרת אש.

עמדנו על סיפון האונייה המתנדנדת בהרגשת גאווה, שזכות היא לה להחזיר בנינים לגבולם. גם לנו, לנוסעיה, הייתה מן הרגשה שכזאת... וגם הפעם ניסיתי להבליג על דמעותי, משום שכבר עברו הימים שחלוצים בכו על סיפון אוניותם בראותם את הארץ מרחוק. עכשיו כולנו אנשי מעשה וצריך להיות פרקטיים בחיים, לכבוש את הרגשות ולא לתת להם להתפרץ החוצה.

הסתכלתי מסביב בגניבה, הצצתי בפני חבריי ושכניי שעמדו כרגע כמוני צמודים למעקה ועיניהם למראה שנסקף מולם וראיתי שגם הם מצבם לא טוב יותר משלי.

משהו התחיל... לא משהו בעל גוף בשר ודם, אלא משהו פנימי ערטילאי, התחלנו לשיר: "כל עוד בלבב... ולרגע אחד כולם כאילו שכחו את כל הסכסוכים הרעיוניים וביחד שרו את שירת התקווה - התקווה היחידה שנשארה לנו מכל מאווינו, אנו שבים לארץ אבותינו.

הוריי היו חברי תנועת הנוער העברי "עקיבא" שעלו מפולין והקימו את "בית יהושע", (קיבוץ שהפך למושב) בביצות ואדי פאליק הוא נחל פולג ליד נתניה. כמו גרעינים רבים, עד לקבלת משבצת קרקע להתיישבות, החלוצים היו במחנה עבודה בבאר יעקב ומשם עברו לחדרה, עד לעלייתם על הקרקע באוגוסט 1938 במסגרת "חומה ומגדל".

הפגישה עם אברהם - סיפורה של אמי

שכבר הייתה מספר חודשים בהכשרה של אנשי עקיבא בבאר יעקב. בארוחת הצהריים באהל האוכל שבמחנה ההכשרה בבאר יעקב, דפק 'י על השולחן ואמר: "חברים, בשורה ובקשה בפי". הבשורה: קבוצת חברים שלנו ירדה הבוקר בנמל יפו והיא נמצאת בדרכה אלינו להכשרה.

החברים יגיעו אחר הצהריים לראשון לציון. הבקשה: צריך מתנדב שילך ל"ראשון" לקבל את החברים ולהוביל אותם אלינו למחנה". השמחה על הבשורה התחלפה חיש מהר בשתיקה מביכה.

באותם הימים פירושו של דבר היה הליכה בחולות בין פרדסים, הליכה של כשעה וחצי לכל כיוון, זה אומר שהחזרה תהיה בשעות הלילה. כאשר השנה היא 1934, יש פורעים ערבים בסביבה ולפני כשבועיים נהרג יהודי בפרדסים שבין ראשון לנס ציונה.

באותה תקופה הייתי ללא פחד, ספק אמיצה ספק טפשה. אבל בקיבוץ הייתה העבודה שלי בשעות הלילה, כשאני הייתי מכינה את הבצק לאפיית הלחם והיה לי תפקיד נוסף, לפקוח עין על השדות מסביב, על מנת שאם הרועים הערבים מסביב יעלו את עדריהם על השדות, אני הייתי זו שמציעה את הגברים שיבריחו אותם.

משראתי את שתיקת הבחורים קמתי ואמרתני אני אלך, ומיד לאחר הארוחה יצאתי לדרך. לקראת ערב פגשתי את החברים ובהם את אברהם שאותו הכרתי בהיותו אחראי על הסניפים מטעם הנהלת התנועה בצפון גליציה. האצתי בחברים לצאת מיד לדרך כדי שנגיע לפרדסים בתחילת הערב, עוד לפני שהערבים ייצאו "למלאכת לילם". הדרך עברה למזל' בלי אירועים, התקופה הייתה בין יום הכיפורים לסוכות וירח כמעט מלא האיר את דרכנו.

הפגישה עם מלכה

לאחר יום של התרגשות שהחל לאחר לילה ללא שינה בצפייה להגיע למולדת, הגענו לראשון לציון. לי היה חלום מוזר שחלמתי כי החברה הראשונה שאפגוש מקבוצת "עקיבא" היא תהיה אשתי. והנה, את פנינו קבלה מלכה שהייתה חניכה שלי בפולין. יפיפייה קטנת קומה, שלאחר ברכת "שלום" אמרה לנו באלה המילים: "חברים, הדרך חולית ובין פרדסים. לא קצרה היא הדרך, וצריך ללכת ברגל, כל אחד עם המזוודה והתרמיל. חובה להזדרז על מנת שנגיע למושב בתחילת הלילה שאז הסיכויים טובים לא לפגוש אחרים בדרך". לא הבינותי מי הם ה"אחרים" ולא הערכתני מה המשמעות של הליכה עם מזוודה ותרמיל במשך למעלה משעה בדרך לא דרך. הערב ירד ולמזלנו האחרים הפורעים לא היו אותו ערב בסביבה. עברו עוד שנתיים עד שהחלום התגשם.

זה קרה בערב פסח תרצ"ו. חתונה בקיבוץ וסעודת המצווה שלנו נערכה בליל הסדר.

מלכה ואברהם בריקנר תרצ"ו ערב הנישואין

שולה גריניק

"מעריב", חולצת פיסטוק ו-3 חתונות

היא:

הייתי בת 21, רוב החברות שלי כבר היו נשואות או מאורסות, אני אמנם הולכת מחתונה אחת לשנייה אך עדיין רווקה.

תיעדתי במחברת 11 מפגשים עם בחורים מוזרים ומשונים שאותם הכירו לי כל מיני "דודות" טובות. ואז אמרתי לאמא שלי "אם בליינד דייט, אז עד הסוף!".

פתחתי לי תיבת דואר פרטית והתחלתי לחפש בעיתון מודעות "שידוכים" - חתן!

הוא:

שלושה חברים יצאו לדרך, בים בם בום, שלושם בנים יחידים, בלי חיי חברה.

מאיר (אני), איציק ודויד.

יום אחד החלטנו לפרסם מודעה בעיתון "מעריב" שכללה מינימום מילים, שהתאימו לכולנו:

"25, דתי, מחפש אישה למטרת נישואין".

פתחנו תיבת דואר פרטית לשלושתנו, כמובן, וחיכינו למכתבים.

ביום החתונה של דויד, שהיה הראשון למצוא את אהבתו דרך תיבת הפלאים, המכתב משולה היה בכיסי. והשאר היסטוריה.

היא:

עניתי לשתי מודעות.

מהמכתב ששלחתי למודעה הראשונה יצאה פגישה, שלא הניבה פירות. אבל... מכתב התשובה למודעה השנייה כבר היה מעניין במיוחד.

עם קבלת מכתב התשובה ממאיר, ולאחר בירור שם ומיקום גיאוגרפי,

הפעלתי את זרועות המודיעין שלי, קרי, אחי הגדול. ביררתי עליו את כל הפרטים החשובים, כמו: איפה למד (תיכון הרוא"ה), מה הייחוס שלו (אין) ובאיזה שבט הוא (היה בצופים...).

קבענו להיפגש בכיכר רמב"ם בגבעתיים (למי שמכיר).

נסיעה באוטובוס בשבילי (מת"א, אבל היה שווה) ומתחת לבית של מאיר. באיחור של רבע שעה, הבחור מגיע.

רזה בצורה קיצונית. הזכיר את זוהר ארגוב (בתקופה הרעה שלו).

כיפה בגודל גרוש, חולצה בצבע ירוק פיסטוק עם הדפס שנות ה-60 ומכנסי פעמון (פדלפון) מתרחבים מטה.

בקיצור, מראה מזעזע.

בסקירה ראשונית עשיתי חישוב מהיר שכיפה גדולה יותר אני יכולה לסרוג. בגדים, אני יכולה לבחור לו, אם יהיה צורך בכך (ועד היום יש צורך בכך).

אבל מה שהכריע את הכף הייתה ציצית עם פסים שחורים שנראתה מעבר לחולצת הפיסטוק.

פה הבנתי שנפלתי על דוס.

הפגישה קלחה. זאת אומרת,

מאיר דיבר והרבה.

זהו!

מאז הוא משתדל לשתוק

כשאני בסביבה. כנראה את

מה שהיה חשוב לו להגיד כבר

אמר.

לסיכום:

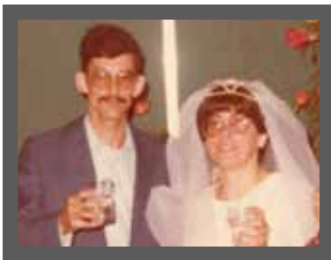
ממודעה אחת במדור "שידוכים" ב"מעריב" יצאו 3 חתונות:

ראשון, התחתן דויד עם מלכה.

שני, התחתן מאיר עם שולה.

לשלישי, איציק, לקח שנתיים

להחליט להתחתן עם טובי, אחות של מלכה. (קמצנים).

ונמצאת בבית שבו התקבצו בנות יהודיות ששרדו וחזרו לעיר. דוד, בשארית כוחותיו, עשה את דרכו לשם, בלי לדעת האם השמועה נכונה.

באחד הבקרים יצאה דבורה לחצר הבית כדי לשאוב מים מהבאר שהייתה במרכז החצר. בעודה שואבת, ראתה מרחוק דמות לא מוכרת שהולכת ומתקדמת לעברה. דוד - נפוח ממכות שספג ומרעב גדול שסבל ממנו, התקדם כמעט בזחילה. עיניה של דבורה התמקדו בדמות המתקרבת ולא הצליחה לזהות אותה. דוד התקרב, דבורה פסעה קדימה תוך שהיא מנסה לזהות. עוד צעד ועוד צעד

וכך לאחר 4 שנות פרידה

נפגשו דוד ודבורה ליד

באר המים... ממש כמו

יעקב ורחל....

הזוג המאוחד והמאושר

החל את דרכו הארוכה

לארץ ישראל. כאן בארץ

הקימו משפחה וילדו שני

בנים. דבורה ודוד הם החם

והחמות שלי, ההורים של

שמעון בעלי ושל חיים אחיו. זכינו לחגוג איתם את חתונת הזהב (50 שנות

נישואין) יחד עם כל הנכדים ברוב שמחה ונחת.

שלומית ברט

סיפור נישואיהם של דוד ודבורה ברט בתקופת השואה

עם התחלת הגזירות של הנאצים נגד היהודים בפולין, החליט זוג צעיר - דוד ודבורה, שלא היו נשואים, לברוח יחדיו לארץ ישראל, או אולי לרוסיה. אביו של דוד פסק, כי על הזוג לברוח יחדיו רק כזוג נשוי! וכך, ב-1941, בתנאי מלחמה, התקיימה חתונה קטנה בחיק המשפחה הקרובה.

כשהגיע זמן הבריחה, חלתה אמו של דוד והבריחה נדחתה ובעצם בזאת נחתם גורלם. דבורה, שהייתה בחורה נאה בעלת מראה "גוי", בלונדינית עם עיניים כחולות, הצליחה לעבור לצד הפולני האסור על היהודים כדי להשיג מצרכים ולברר מתי מתכוונים הנאצים לערוך "אקציה" (מבצע לתפיסת יהודים לגירושם)

ברוב חכמתה והתושייה הרבה שהייתה לה, הצליחה דבורה להבריח את דוד בזמן ה"אקציה" מעיר לעיר, עד יעבור זעם, עד שבפעם האחרונה הוא נתפס והועבר למחנה עבודה. לאחר זמן נלקחה גם דבורה למחנה וכך נפרדו למשך 4 שנים של סבל, רעב וייסורים מבלי לדעת מה עלה בגורלו של בן הזוג.

עם סיום המלחמה החלו שניהם לחפש זה את זה דרך מכרים משותפים ששרדו ופגשו בדרכם. אחד המכרים סיפר לדוד ששמע כי שדבורה חיה

אסתר ודב עמיחי

מפגישה ראשונה ועד הפסקת האש בקילומטר

ה-101

מתח וצפייה היו לאסתר זלבר ממושב חמד. תוך יומיים היא קיבלה הודעה על שני בחורים שיתקשרו אליה. שניהם תושבי בני-ברק. בחור אחד שמו דב פשבורסקי, שאותו מסר לה הסבא שלה מחברים בני ברקים שלו. הבחור השני, דב עמיחי שאותו קיבלה מבת הודה שעבדה איתו בבנק המזרחי, בבני ברק. במחשבה שניה, היא חשבה: "הלואי שזה יהיה דב עמיחי שיתקשר אלי. מה לי ולשם משפחה כמו פשבורסקי. ובכן, ביום שישי התקשר רק בחור אחד, דב עמיחי כדי לקבוע פגישה במוצאי שבת. הפגישה הייתה בתחנה המרכזית תל אביב ומשם טייל הזוג בדיזנגוף. רק בחזור ליד התחנה נודע לה שפשבורסקי שינה את שמו לעמיחי.

החתונה

בחודש אב תשל"ג נערכו האירוסין של אסתר ודב. החתונה נקבעה לחודש כסלו ב"אולמי תל אביב", הזמנו 450 מקומות, תזמורת, הכלה שכרה שמלה יוקרתית מסלון כלות ברחוב אלנבי. החתן הזמין חליפה במצקין והושלמו ההכנות לחתונה ואז... פרצה מלחמת יום הכיפורים. דב גויס לחזית סיני והגיע לאבו רודס בדרום. והקשר בין נבי הזוג המאורס נותק לחודש. דב עלה עם חטיבת הצנחנים להגנה על הגשר מעל התעלה, הגדוד הוצב באזור של חווה חקלאית שכונתה "החווה הסינית", שלימים נודעה כאזור לחימה קשה של המלחמה. הקשר בין החתן והכלה חודש באמצעות גלויות דואר שחולקו מהוועד למען החייל. לאחר החגים דב הגיע לחופשה ראשונה, כמשקלו פחת ב-14 ק"ג. כמובן,

שמיד ניגש לחנות מצקין כדי להצר את המכנסיים. האווירה בחזית הייתה מעורפלת בגלל שיחות הפסקת האש שהיו ידועות כשיחות בקילומטר ה-101 (מקהיר). בכל יום עלולה הייתה לפרוץ מחדש מלחמה. בדיוני המשפחה בחופשה סוכם, שהמשפחה תחליט אם החתונה תהיה בזמן שנקבע או שתדחה ואילו דב יידע על כך כאשר יקבל הזמנה בדואר הצבאי ולפי זה יצא לחופשה. וכך היה. שבועיים לפני המועד הגיעה ההזמנה לחתן בדואר הצבאי שהודיעה לו שהחתונה תתקיים במועד המתוכנן.

הקפצות בגלל הארמיה המצרית

המתח היה גדול. יום, יום, היו הקפצות ביחידה בגלל ההתלבטות הצבאית אם להיכנס לארמיה המצרית הנצורה, אם לא. נוהל החופשות המסוכן בגדוד של דב היה שחייל יוצא לחופשתו רק כשהחייל החוזר הגיע למפקדת החטיבה ברפיידים.

ביום שישי בצהרים - יום שישי היה באותה שעה קצר - דב עלה על אוטובוס לתל אביב, הגיע ל"שבת חתן" בבני ברק ממש בכניסת השבת.

ביום שני בלילה, בשעה טובה ומוצלחת, נערכה החתונה בשמחה גדולה, הגיעו 150 מוזמנים וביום שישי שלאחריו בצהרים (לפי נוהל החופשות המוסכם), חזר החתן דב (בלי הכלה) להמשך "ירח הדבש" בגדוד ליד תעלת סואץ.

אחר כך נחתמו בקילומטר ה-101 הסכמי הפסקת האש עם המצרים.

שאלתי את האיש מה מחלת אשתו?

הוא ענה: "היא מאושפזת בבית חולים כבר מספר שנים, היא חולה במחלת-האלצהיימר".

בתום הטיפול שאלתי את האיש, האם אשתו תדאג אם הוא יאחר קצת? והוא ענה לי: "לא, היא לא תדאג, היא אינה יודעת מה קורה איתה, היא אינה מזהה איש וגם לא אותי, מזה כחמש שנים".

התפלאתי מאד ושאלתי אותו: "ואתה הולך אליה כל בוקר למרות שאינה יודעת מה קורה איתה ואינה יודעת מי אתה?"

האיש חייך חיוך גדול, הניח ידו על ידי ואמר:

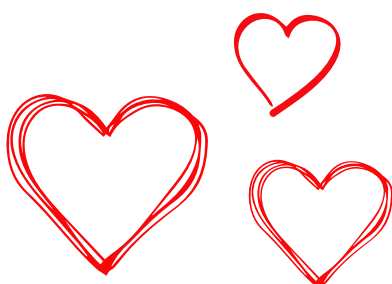
"היא אינה יודעת מי אני, אבל אני יודע מי היא, ומה היא הייתה בשבילי".

בשומעי את דבריו, התאפקתי שלא לפרוץ בבכי וכל גופי רעד.

אמרתי לעצמי:

"זו היא האהבה שאני רוצה בחיי, אהבת אמת, לא פיסית, לא רומנטית."

אהבת אמת היא לקבל את הזולת בכל: במה שהיה, במה שהוא כיום ובמה שיהיה בעתיד...

אלי שדה

זו האהבה שאני רוצה בחיי

בשעה 08:30 לערך, נכנס למרפאה איש זקן, בשנות השימונים לחיי, כדי להוציא תפריים מן הפצע בבוהן-ידו, היה זה בוקר עמוס מאד במרפאה המקומית. התפעלתי מהחיוניות של האיש הזקן ואמרתי לו שישב וימתין, האיש אמר לפקידת הקבלה כי הוא מסהר מאד מאחר ויש לו פגישה חשובה בשעה 09:00. ראיתי כי האיש מסתכל כל הזמן בשעונו והחלטתי לטפל בו משום שידעתי כי הרופא המטפל בו עסוק מאד כרגע, וכי תעבור לפחות שעה עד שהרופא שלו יתפנה.

כאשר התפנית מהטיפול בחולים שהמתינו לי. הורדתי את התחבושת מעל בוהן-ידו, בחנתי את הפצע וראיתי כי הוא מתרפא יפה. הוצאתי את התפריים וחבשתי לו מחדש את הפצע.

תוך כדי הטיפול שאלתי אותו, "לאן אתה ממהר? האם יש לך פגישה חשובה מאד עם איזה רופא?"

האיש ענה: "לא, איני הולך לפגוש רופא, אני צריך ללכת לסעוד את אשתי הנמצאת במחלקה סיעודית בבית החולים ולאכול איתה ארוחת בוקר".

ורדה לנדאו

"וקשה לזוגם כקריעת ים סוף" אמרו חכמינו - מקצת מסיפוריה של שדכנית כתחביב.

בהתעסקות עם שידוכים יש צורך להתמסר לעניין, לשכנע, לעגל פינות, לחפש אחר המשותף, לתת ליווי וסיוע לפחות בתקופה הראשונה ומעל לכל, לבקש את ברכת הקב"ה לכל אורך הדרך.

בנישואים פרק ב', במיוחד, יש צורך להשתמש בלא מעט "טריקים" ו"שטיקים" כדי להצליח. בני הגילים הללו מגיעים לתחום זה כשהם כבר מעוצבים בהנהגותיהם, בחיי משפחה ובדרישות שלהם מבני זוג פוטנציאליים. לכן, דורש סיפור השידוך יותר יצירתיות וכוח שכנוע.

לדוגמא: התבקשתי למצוא בן זוג לאם של חברה של ילדי. לא הכרתי ולא ראיתי אותה מימי, אך מתברר שאין זה משנה כלל ועיקר משום שבשידוכים כל הכלים כשרים למציאת זיווג.

ה"פוטנציאלי" היה מוכר לי באופן כללי בלבד, ידעתי שהוא מעוניין להינשא בשנית ותיארתי לעצמי שבוודאי הוא יהיה מעוניין באלמנה נחמדה, טובת לב, מפנקת, "מסודרת" ועדיף שתהיה גם מבית טוב.

הפעלתי את קשרי, הרמתי טלפון ישירות אליו, ונראה היה לי שהוא עונה על הפרופיל המתבקש.

פניתי אליו ומעז יצא מתוק. אבל לא מיד כי אם רק לאחר "שתחקיר ומשא ומתן" שהתנהלו בינינו היה בערך כך:

את מכירה אותה?

בטח מכירה אותה!!

האישה עובדת?

למרות שלא ידעתי עניתי בביטחון מלא: "עובדת" (כיוון שאם עדיין עובדת היא בוודאי צעירה).

הוא הסביר לי שדווקא אינו מעוניין באשה עובדת כיון שלא יהיה לה זמן לטוילים. מיד תקנתי את עצמי והסברתי שהיא עובדת חלקית וגם מזה אני מניחה שתפרוש בקרוב.

האם תסכים לעבור ליישוב?

שוב עניתי בביטחון: "ברור", שכן מי לא תסכים לבא ליישוב כמו שלנו, "מה לגבי כיסוי ראש?" ידעתי שאשתו הראשונה הלכה בכיסוי וחשבתי שזה

חשוב לו.

עניתי "ודאי שהולכת", אך הוא דווקא הסביר לי שאשתו הראשונה הלכה בכיסוי רק בגלל מקום העבודה והוא דווקא אינו מעוניין בכלל בכיסוי ראש.. אז איך יוצאים מהפלונוטר? העזתי ואמרתי לו שהיא מכסה ראש רק בשבתות וחגים.

אחרי כל המשא ומתן וניסיונות לשכנוע לאורך כחצי שנה, הוא אמר לי שיש לו המון הצעות, אך כשדכנית "מנוסה" לא ויתרתי והסברתי לו שכידוע טוב ציפור אחת ביד מאשר כמה על העץ ומיד נתתי לו את מספר הטלפון והדייטים החלו.

לאחר מספר שבועות נפגשתי באקראי עם החתן המיועד כשכולו נסער אמר לי: "את תחמנית גדולה, התברר לי שאת בכלל לא מכירה אותה ולא ראית אותה". "נכון" הסכמתי איתו ואמרתי לו שאת הבת שלה אני מכירה,

היא נחמדה מאוד והיה ברור לי שהתפוח לא נופל רחוק מהעץ

והנה גם השידוך הזה הצליח ושניהם חיים ב"ה באושר ובשמחה. ואם הזוג הנדון קורא שורות אלה, אז רק לידיעתכם, את "דמי השידוך" העברתי ישירות במבצע התרמה להשתלת כבד לילד נצרך שפורסם באותה עת ב"רדיו קל חי".

שידוך אחר שב"ה הצליח היה בין שני צעירים, ילדי חברות טובות שלי שהכרתי ביניהם. הם יצאו והתלהבו, אך לאחר מספר שבועות נודע לי שהם נפרדו ללא כל הסבר הגיוני ומשכנע.

התחלתי לברר עם כל אחד מהם בנפרד, ולבסוף שכנעתי אותם לתת עוד צ'אנס לזוגיות והם הסכימו וחזרו להיפגש. שוב נתבשרתי, לאחר זמן קצר, שהם החליטו להיפרד מחוסר ענין אחד בשני

העניין נראה תמוה מאוד בעיניי, שקלתי והתלבטתי עם עצמי ולבסוף החלטתי לא לוותר ולבקש מהם עוד צ'אנס אחד.

ובכן, לאחר מסע שכנוע נוסף, בזהירות רבה, ובמיוחד כדי שלא איחשב כקרציה, הם הסכימו להיפגש פעם נוספת, למרות הסיכוי הנמוך, כדבריהם, ומעז יצא מתוק, הם נישאו ומגדלים משפחה לתפארת באושר ועושר.

מעבר לשכר גן עדן שאני מקווה שיעמוד לרשותי, הנחת שיש לי מכל אחד מהשידוכים שיוצאים לפועל היא אין סופית, ונותנת מרץ ודחיפה לשידוכים נוספים.

דודי גרוס

סיפורי אהבה יהודיים וציוניים, מעל דפי ההסטוריה אהבה לאישי הכלוא- סיפור אהבתם של לוי ואלפרד דרייפוס

אשתו האהובה לוי, שנישא לה בשנת 1891, האמינה כל הזמן בחפותו ובניקיון כפיו. היא לקחה על עצמה את המשימה לטפל בשיפור תנאי המאסר האינמיים שבהם נכלא בעלה. היא פעלה במקביל לעזרה של אחיו מתיא, שניסה באמצעים משפטיים לחדש את משפטו ולהביא לזיכוי.

במכתב מ-16 בינואר 1896 כותבת לו לוי: "מה שלומך יקירי המסכן, האם אינך מרגיש חלש בגלל משטר בית הסוהר, אתה שכה זקוק לאוויר הפתוח ולתנועה?".

במטרה להקל על תנאי מאסרו, היא שלחה בקשה על כך לשר המושבות הצרפתי. הוא אישר לה לשלוח לאלפרד 50 בקבוקי חלב משומר. ההנמקה הייתה: "הואיל ולמגורש דרייפוס ניתנה, לפי החוק, האפשרות לדאוג לצרכיו ולמזונו על חשבונם, איני מתנגד שתשלחו לגינאה את מצרכי המזון הללו". היא גם שלחה לו ספרים ומכתבים רבים.

בשנת 1899 מצליחים מאמצי מתיא ותומכי דרייפוס לגרום לעריכת משפט חוזר לאלפרד. לפני שהוא אמור לחזור לצרפת הוא שולח מכתב, דווקא להוריה של לוי, בני הזוג אדאמר, שבו הוא מבקש להוקיר לה תודה על תמיכתה בו, תמיכה שבלעדיה לא היה שורד את תקופת המאסר. הסיבה למשלוח המכתב להורים מוסבר בפתיחה: "אם מכתבי זה יגיע אליכם

אלפרד דרייפוס, קפיטן יהודי במטה הכללי הצרפתי, נפל בשנת 1894, קורבן לקנוניה שנוקמה במטה הכללי להעליל עליו, ולא על האשם האמיתי, אשמה של בגידה בצרפת ומסירת סודות הצבא לגרמנים.

דרייפוס נשפט והורשע במשפט בזק מוטה ושקרי ונגזר עליו עונש גלות ב"אי השדים" שבגינאה הצרפתית בתנאי כליאה חמורים. כמו כן, נשללו ממנו דרגותיו ואותותיו, שברו לעיניו בטקס משפיל ומחפיר את חרב הקצין שלו, במגרש המסדרים של האקדמיה הצבאית בפריז, לעיני קהל לאומני

ואנטישמי שקרא "מוות לדרייפוס, מוות ליהודים"

קודם שובי לצרפת, אני מבקש מכם בפשטות לחבק את לואי ואת ילדיו היקרים, בציפייה לאושר העילאי שלי כשאחבק אותם בזרועותי, וכשאוכל להשכיח סוף, סוף, מלוסי את השנים הארוכות של העיניים נוראים שלה על ידי חיים שקטים ומאושרים".

דרייפוס חזר לצרפת ונשפט שוב, הורשע ונידון ל 10 שנות מאסר, אולם חודש לאחר המשפט הוא קיבל חנינה מנשיא הרפובליקה ושוחרר לביתו, ללוסי אשתו ולילדיו פייר וז'ן. בשנת 1906 זוכה לחלוטין מההאשמות שהעלילו עליו. דרגתו ומעמדו הוחזרו לו והוא חי באושר רב עם משפחתו עד שנפטר עקב התקף לב בשנת 1935 והוא בן 76. לוסי עברה את מלחמת העולם השנייה בצרפת כאשר היא מסתתרת במנזר בולנס, בשם בדוי, וכך שרדה. היא שבה לפריז, שם נפטרה בדצמבר 1945 והיא בת 76. בני הזוג דרייפוס קבורים ביחד בבית הקברות מונפרנס שבפריז.

אולגה ויהושע חנקין

סיפור חייהם ואהבתם של בני הזוג חנקין, אולגה ויהושע, חריג בנוף הרומנים של אנשי העלייה הראשונה, בשלהי המאה ה-19, בארץ ישראל. אולגה לבית בליקנד נולדה ברוסיה הלבנה ב-1852 לבית לאומי יהודי וציוני. כל ימיה עסקה בקידום של רעיונות אלה, אם כמיילדת ואם כסוחרת קרקעות ופמיניסטית יהודית.

אולגה הגיעה ארצה בשליחות אביה ב-1886 כדי לעזור לאחותה, פניה פיינברג, ללדת את בתה הבכורה, שושנה. ברבות השנים, היא תילד גם את אחיינה אבשלום פיינברג (ניל"י, "אלף נשיות").

בשנת 1888 אולגה פוגשת ביהושע חנקין, הצעיר ממנה בכ-13 שנה, ומתאהבת בו. הוא בן 23 והיא בת 36 שנים. הרבה גבות הורמו והייתה גם התנגדות של משפחתו של יהושע לשידוך. אולם האהבה גברה והם נישאו בגדרה ועברו לגור בעג'מי ביפו, ליד החותן והחותנת. (אכן, פעם גרו שם יהודים).

יהושע נהג להיעדר תקופות ארוכות מביתו, לצורך קשירת עסקאות לרכישת קרקעות בארץ ישראל ובמקביל, בעיסוקו להשיג כספים ובהקמת אגודות לרכישתם. אולגה הייתה שותפה מלאה, ממריצה ומעודדת בכל רכישה שכזו. היא המשיכה במקצועה ויילדה רבים מילדי יפו, יהודים וערבים כאחד. המוכרים והקונים סמכו יותר על אולגה מאשר על יהושע. כאשר שימשה כמיילדת של אשת ערבי עשיר ביפו, נודע לה על עסקת

מכירה שמתקמת בין השלטון התורכי לכנסייה האורתודוקסית היוונית לרכישת אדמות נחל דוראן. אולגה הפצירה בבעלה, שהסתייג מהעסקה, כי הם ירכשו את שטח האדמה וישלמו את המקדמה מחסכונותיהם. הסכום ששולם היווה את רוב החסכון. על אדמות אלו, אדמות אום דוראן, הוקמה העיר רחובות.

לצערנו, אולגה ויהושע היו חשוכי ילדים ולאחר ניסיונות רבים, הוברר להם על ידי רופאי התקופה כי לא יוכלו להביא ילדים משלהם לעולם. צחוק הגורל הוא, שאשה שעזרה לנשים רבות להביא ילדים לעולם לא זכתה בעצמה לפרי בטן.

בשנת 1891, בעקבות כישלונות כלכליים ורכישות שלא יצאו לפועל, נכשל יהושע בעסקיו והיה לחסר כל ונאלץ לברוח ולהסתתר מנשוי. אולגה במאמציה ובעבודתה כמיילדת הצליחה לחלץ אותם מהמשבר. הוא המשיך לגאול אדמות אך עתה בשליחות המוסדות של ההסתדרות הציונית.

בשנת 1914, בפרוץ מלחמת מעולם ה-1, גורש לטורקיה. אולגה הצטרפה אליו, למרות שלא הייתה חייבת על פי הצו. הם חזרו ארצה בספטמבר 1918 והשתקעו בתל אביב.

אולגה הייתה אישה נאמנה לבעלה, אך הייתה גם פמיניסטית במהותה. היא עודדה נשים לצאת וללמוד מקצוע, עודדה את אחותה ללמוד רפואה ואכן, היא הייתה לרופאת הנשים הראשונה ביישוב היהודי. הרי קוריוז מעניין: ב-1918 היא פונה לעיריית תל אביב בטענה על הדרת נשים מרחובות תל אביב. "מפני מה לא נמצא בין שמות הרחובות התנכייים זכר לנשים, כמו דבורה הנביאה ואחרות?".

אולגה נפטרה בשנת 1943 והיא בת 91 שנים. היא נקברה במערת הקבורה שהכין לה בעלה יהושע עבורם מעל מעין חרוד, אגב, המקום הראשון שבו נגאלו אדמות בעמק יזרעאל. יהושע התאבל על אהובת נפשו ושקע ביגון. הוא נפטר שנתיים אחריה והוא בן 81 שנים.

על שמה של אולגה נקראת השכונה גבעת אולגה שבחדרה. שם על המצוק הפונה לים היה בית מגוריהם. הבית משמש כיום כמסעדה חלבית כשרה בשם "בית חנקין". (כדאי לבקר במקום, אוכל טעים ושירות סימפטי). מעל אחוזת הקבר במעיין חרוד נמצא "בית חנקין" שבו הם לא גרו מעולם. הבית משמש היום כמוזיאון להנצחת אהבתם של אולגה ויהושע זה לזו ולפועלם לגאולת אדמות ארץ ישראל.

גמ"ח שנולד מאהבה בין חסידת גור לבין תלמיד חכם מעירק

ראיין: דוד ברוקנטל

גדולה גמ"ח (גמילות חסדים) יותר מן הצדקה, שהצדקה בממונו של אדם בלבד וגמ"ח בגופו ובממונו.

גדולה גמ"ח, שכל העושה חסד אפילו עם מי שאינו צריך, הקדוש ברוך הוא משלם שכרו, כגון אברהם עם המלאכים שנאמר והוא עומד עליהם. והלא דברים ק"ו (קל וחומר). ומה מי שהוא עושה עם מי שאינו צריך, ראה מה פרע לו הקדוש ברוך הוא, מי שעושה חסד עם שצריך עאכו"כ (על אחת כמה וכמה).

גדולה גמ"ח, שגזר דין ושבועה נקרה בה. מנין לגזר דין ושבועה שאינו נקרה [אלא בגמ"ח]? שנאמר: "ולכן נשבעתי לבית עלי אם יתכפר עון בית עלי בזבח ובמנחה". אמר רבא: בזבח ובמנחה - אינו מתכפר, אבל מתכפר בתורה. **אבי אמר: בזבח ומנחה - אינו מתכפר, אבל מתכפר בתורה ובגמילות חסדים** (מובאות מאוצר המדרשים ומסכת ראש השנה י"ח ע"א).

לכאורה, יכולנו לסיים כאן את הכתבה בהסתמכות על דברי חכמים עד כמה גדול שבחה של גמילות חסדים, ש(1) גדולה היא מן הצדקה, (2) גם מי שעושה חסד עם מי שאינו צריך, הקדוש ברוך הוא משלם שכרו כמו לאברהם אבינו ואפילו (3) בכוחה לקרוע גר דין ושבועה והיא אף מכפרת על מה שאינו מתכפר בזבח ובמנחה.

ובכן, כל ה"פתיח" הזה בא להמחיש עד כמה גדולה חשיבותה של גמילות חסדים, שאנו מקבלים אותה כמובנת מאליה ו"עוברים לידה" כמו ליד תופעה שגרתית ורגילה ואיננו יודעים עד כמה היא ניצבת לתפארת כאן ואצלנו ביישוב.

לכן הלכנו לראות במו עינינו מפעל ענק של גמילות חסדים שחי ופועל בלי רעש וצלצולים כבר שנים רבות באלקנה, בהיקפים לא יתוארו. ביקרנו בביתם של **הדסה ואליהו שפר**, מראשוני היישוב, שאם תחשבו שבתם עומד על יסודות של בטון כמו בבניה רגילה של בית, טעות בידכם. ביתם עומד על יסוד ענק, רעיוני ופיסי, של מחסן גמילות חסדים שהתחיל בהיקף של זער פה וזער שם וצמח להיות לפרויקט גדול ורב צדדי.

המחסן שנפר

מספרים ביחד הדסה ואליהו: "כאשר יצאה הדסה לגמלאות וקיבלה סכום של כסף, היא הרגישה צורך לתרום למען הכלל, הלכה לחנות וקנתה בד למפות שולחן, חתכה את הבד ותפרה ממנו 20 מפות שולחן. להפתעתנו,

המפות "נחטפו" באותו יום ומאז הכל התחיל".
אני שואל: איך כל הסיפור הגדול הזה מתנהל?

תשובה: "בצורה הכי פשוטה. אנחנו מנהלים יומן. כשנתנים למישהו משהו לצורכי שמחה כלשהי, רושמים את הפרטים ומסמנים V. כאשר המוצר מוחזר, מבטלים את ה-V זהו."

"ראינו שיש ביקוש, הוספנו 2 שולחנות ו-10 כסאות ושמרנו אותם בבית. באו והציעו לנו שבמקום לאחסן את הציוד בתוך הבית, תוכלו לחפור לכם מחסן לציוד מתחת הבית, הכל, כמובן, בהתאם לחוקי הבניה, בגובה מקסימום של 1.80 מטר (הרגשתי זאת היטיב כאשר "סיירת" במחסן שלהם, ומדי פעם, חטפתי מכה חזקה בראשי). וכך הלך וגדל מחזור הציוד והריהוט להשאלה לצורכי שמחות. נכנסו למחזור עששיות חתונה שבהן מלווים את החתן והכלה לחופה. בפעם הראשונה, העששיות שימשו את ביתנו הבכורה חוה, הכרית לברית הייתה מתחת לראשו של הנכד הבכור שלנו, בנם של תמיר וחנה קורן, שהיה גם נכד לביתיה ז"ל ולבעלה יצחק כהן יב"א."

כסא של אליהו (הנביא ואליהו שפר)

גם ב"כסא של אליהו" שעומד בקביעות בבית הכנסת, מי שזקוק לו מקבל מפתח, עורכים "ברית" כשהסנדק והרך הנימול יושבים עליו, מחזירים למקום ומחזירים מפתח. וכך הולך המחסן וגדל ומצטופף בציודי שמחות: שולחנות עגולים וארוכים, מפות לבנות ומפות קרם, פלטות שבת, מיחמים לשבת ויום חול, מגש לפדין הבן ומטבעות לכהן לצורכי הפדין.

ואכן, כל מה שעלה בדמיונו כצורכי שמחות, נמצא שם. אגרטלים, מתקנים להצללה, פרוז'קטורים, תאורה צבעונית שעוני שבת לציודים השונים וכסאות תינוק. ואני, שמתקשה למצוא כבר את דרכי בתוך "שביל" מחסן הציוד, ושואל: "ואיך אתם בטוחים שמי ששואל ציוד גם יחזיר?"

רק מספר טלפון

תשובה: "איננו לוקחים שום ערבון או בטוחה, רק מספר טלפון, משיבה הדסה, "שנחוץ לעיתים כדי להזכיר לשואלי הציוד, במקרה שמהו נשכח (וה-V דלעיל עוד לא נמחק). ובדרך כלל, אין בעיות. נכון שיש גם מקרים ספורים שציוד נשבר או "נעלם", אך הכל נפתר בדרכי נועם."

"איך בכל זאת" אני שואל, "כמות הציוד הולכת וגדלה במשך השנים, הרי נראה שעוד מעט המחסן שלכם שוב לא יספיק ואלי תזדקקו למחסן ציוד נוסף?"
"הציוד אינו מתרבה מעצמו. רבים משואלי הציוד נותנים תרומה לגמ"ח והכסף משמש לתיקון ציוד שהתבלה, או שקונים ציוד חדש. וגם קורה שאנחנו דואגים למלא מקום של ציוד שנעלם, במקרים נדירים."

מכל רחבי הארץ מגיעים

"אל תחשוב שההשאלה היא רק לאלקנה, אלא גם ליישובים שונים באזור. גם מרחבי הארץ מגיעות בקשות. ושלחנו אפילו עששיות לחתונה בחו"ל".
"איננו צריכים לעשות פרסומת לגמ"ח. בתי, למשל, הכניסה את הגמ"ח שלנו לאינטרנט, כמקובל בימינו, ואנשים באים.

חשוב לנו לציין, שהבסיס לכל הפעילות שלנו היא השמחה. אנחנו גורמים לשמחה, מרבים אותה ושומחים בעצמנו. אנחנו משמחים את האחרים, והם משמחים אותנו. ורק בשביל זה כבר הכל כדאי.

בכל אופן, אי אפשר להתעלם מכך שהזוג שאני משוחח איתם, מפעיל פרויקט הגמ"ח הגדול הזה, הם זוג מיוחד במינו בנוף שלנו. אצלנו אמנם

כבר לא שמים לב לכך. רגילים כבר ל"תופעת הטבע" של משפחת הדסה ואליהו שפר. ואני תהיתי, אולי דווקא בגלל הנוסחה המיוחדת של הרכב משפחת שפר, נולד, כאילו מעצמו, גמ"ח חד-פעמי כזה.

המורה מגור והמורה מעירק שנפגשו ברמלה

ובכן, הדסה, מוצאה ממשפחה של חסידי גור, ואליהו בא ממשפחה שעלתה ארצה מעירק. הדסה היא בוגרת של סמינר תלפיות (1956) להוראה, ובאותה תקופה המשיכו להגיע גלי עליה גדולים לישראל והיה צורך גדול במורים, במיוחד ב"ערי עולים". הדסה גויסה לעבודה עוד במהלך לימודיה בסמינר להוראה בממ"ד ברמלה, במשמרת שניה (לא היו מספיק בתי ספר במשמרת אחת). עד לשעה 12.00 הייתה הדסה לומדת בסמינר ואז נסעה לרמלה ללמד שם במשמרת שניה, בעיקר במקצועות לימוד שלא הספיקה להיבחן עליהם בסיום הסמינר. "שם, בעבודה, הכרתי את אליהו ונצר הקשר בינינו", מספרת הדסה. במשפחה שלה התלבטו מה לעשות. בשיטת שהתפללו בו אמרו לאביה: "לך לרביה. והאבא הלך באמת לאדמו"ר מגור לשאול אותו, ותגובתו הייתה 'תעמידו חופה'. וכך היה. תאמינו או לא, אליהו החל ללכת לשיטת של גור להתפלל במגבעת.

לא היו אולמות וסלונים כלות, אבל הסתדרנו."

"ה'גרסה הגברית' מרתקת לא פחות. 'כשעלינו ארצה מעירק', מספר אליהו, "הגענו לרמלה. לידינו, גר הרביה מצ'רטקוב, דמות ידועה בעולם החסידות. היו לו בבית מקווה ובית כנסת. אבי, שהיה מובטל, בילה הרבה זמן בלימוד בבית הכנסת. בשבתות היינו הולכים להתפלל במעברה ואבא היה שם חזן. כל יום ב-9.30 בבוקר היה הולך בקביעות לבית הכנסת של הרביה מצ'רטקוב ובין השאר, בחושו המוסיקלי, היה מקשיב היטיב למבטא התפילה ולמנגינות המיוחדות שלהם, ואכן יום אחד אמר לו הרביה: "אתה תאסוף את התרומות לבית הכנסת במשך השבוע" וכך היה אבא לשמש העירקי של בית הכנסת החסידי."

תנועת מלקחיים של אדמו"רים

"כשהפך נושא החתונה ביני לבין הדסה לאקטואלי", ממשיך אליהו, "ביקשו ממני שאלך אל הרביה מצ'רטקוב כדי לבקש ממנו את עזרתו אצל הרביה מגור. ביקשתי ממנו שיכתוב את המלצתו לאדמו"ר מגור והוא כתב כל מה שצריך על הבחור החשוב וכו' וזה כנראה גרם שהאדמו"ר מגור יסכים ויאמר 'תעמידו חופה'". דורשי רשומות היו מתארים זאת כ"תנועת מלקחיים" של שני אדמו"רים חשובים, שנתנו את ברכתם לזוג הצעיר. כעת אפשר להבין איך שוררת הברכה הגדולה בכל מעשי ידיהם של משפחת שפר באלקנה.

"הייתה חתונה בפתח תקווה. לא חתונה גדולה ולא מקום מיוחד. הזמנו מספר קטן של מנות כשהתפריט כלל סנדוויצ'ים, שתיה קלה וכו'. אני זוכרת עד היום, כדי לתת מושג למתחתנים של ימינו במה מדובר, שבסיום החתונה בעל האולם הגיש לי פתק לתשלום על המזון לחתונה בסך 300 לירות."

ואני מרשה לעצמי להוסיף, שכל הרוצים לחשב ולהשוות את עלות החתונה של הדסה ואליהו אז בפתח תקווה לעלויות המקובלות דהיום, שיחשבו...

אבל מאידך גיסא, כאן גם אפשר להבין איך יכולים זוגות צעירים של ימינו לערוך חתונות איכותיות ושמחות בעזרת הגמ"ח של משפחת שפר, במחירים ש"אינם נחשבים". העיקר, בעצם, השמחה הגדולה. זו של בני המשפחה החוגגים וזו שהיא נחלת משפחת שפר, שעיקרם במפעל הגדול שלהם לשמח ולשמחו!

הר נבו ראש הפסגה

כשנכנסים לביתם של חוה ונחמיה נבו מתקבלים ההרגשה והרושם שנכנסנו לגלריה לאמנות. מהקירות ניבטים ציורים צבעוניים, בצבעוניות נעימה, ופסלים מחומרים שונים ניצבים ברחבי הבית. ניצני היצירתיות התגלו בחוה עוד בשנות ילדותה המוקדמות, והוריה דאגו לקמת לה חומרי ציור מגוונים, ושלחו אותה לחוגי אמנות, ציור ויצירה, במסגרות שונות. חוה למדה ב"מכללת תלפיות" במסלול למורות לאמנות, ב"מדרשה לאמנות" בבית ברל וב"מכון אבני" לאמנות.

כל אחד יכול להיות אמן כ- 40 שנה עבדה חוה כמורה לאמנות במערכת החינוך, ומתוכן 17 שנים כמדריכה מחוזית בתחום האמנות, ועיצוב סביבות למידה, דרך משרד החינוך.

מינסיונה העשיר בהוראת האמנות טוענת חוה, שכל אחד יכול להיות אמן, וליצור צריך רק רצון, התמדה, אמונה עצמית והתעלמות מביקורות, הואיל והיצירה נובעת מנפשו של האדם.

חוה ספגה מן האווירה של האמנים שאלתיאל יוסף, משה רוזנטליס, אליה גת, שמעון אבני ועוד.

דור שני לשורדי שואה

חוה מציירת שנים רבות בקבוצת נשים ייחודית ומיוחדת, באלקנה. בקבוצת ציירות זו כולן נשים בנות הדור השני לשורדי שואה. עקב השפה המשותפת ביניהן וחוויות

זהות כבנות דור שני, עברו המשתתפות דרך "עמך" - סדנא לבני הדור השני - שבה למדו "לדעת לספר את הסיפור". בעקבות הסדנא, ובלווי פסיכותרפיסטית שלוותה את תהליך היצירה, הציגה הקבוצה תערוכה בשם "דור שני", בגלריה MARKET ART, ביריד המזרח המחודש, במל תל אביב.

הקבוצה מרבה לצאת ולצייר בטבע, לעתים למספר ימים, לאתרים שונים ברחבי הארץ. כמו כן, יצאה הקבוצה לשבוע לחצי פיליון כדי לצייר את נופי יוון.

נושאי הציור של חוה מגוונים: ציורי נוף, ציורים חווייתיים, ציורי אבסטרקט דרך מדיטציה ונושאי סדרות.

מלבד ציוריה על בד, מרבה חוה לצייר מנדלות, ומשלבת בתוכן מזמורים ופסוקים ממקורות שונים, וטוענת שעבורה זו מדיטציה.

חוה מפסלת בנייר ובקרמיקה, ולאחרונה החלה לפסל גם ברשת ובחוטי ברזל.

בית שיש לו אב

ערים שלמות בישראל, בשנים לפני קום המדינה. למשל, בשכונת הבוכרים בירושלים - בית הכנסת הוא על שם הסבא רבא שלו מצד אביו. מלון דניאל בהרצליה הוא על שם בן דוד שני של זוריק, דניאל מוסיבי הי"ד שנהרג במלחמת ההתשה.

רמלה על יד ירושלים

בשנת 1977 קיבלו יהודי אוזבקיסטן ויזות מארה"ב על מנת לעלות לישראל. כשעלו, רצו להגיע לירושלים. אבל אמרו להם שרמלה קרובה לירושלים וכך הגיעו לרמלה.

זוריק הגיע לישראל בן 14, ולאחר שירות צבאי עבד במשך שנים עד לצאתו לפנסיה מוקדמת בבית חולים שיבא בתחום אספקה סטרילית ומעבדות. כאשר משפחתו עברה לאלקנה, צביה ז"ל פגשה אותו והציע לו לעבוד בתור אב בית במועדון. במקביל לעבודתו אצלנו, זוריק עובד עם וטרינרים באלקנה והסביבה, ואחראי על תפיסת כלבים משוטטים, שפני סלע וחזירי בר. אפילו מפתח תקווה מגיעות אליו קריאות על תרנגולים משוטטים.

מעזים ועד אתון

לזוריק יש פינת חי באזור האשקוביות (מאחורי המכולת של אריה) עם עזים, עיזים ננסיים, יונים, תרנגולות, אווזים סיניים, טווסים, ברווזים ואתון. זוריק תורם רבות מזמנו בעזרה לחיים מיכאליס בתפעול עמותת קרן אור. העמותה עוסקת באיסוף ואספקת מזון למשפחות נזקקות בעיקר לפני חגים.

לזוריק יש ב"ה 8 ילדים ו-5 נכדים כן ירבו!

לכן כדאי שתזכרו, שכאשר החימום, או הקירור, פועלים היטיב הדבר אינו נעשה מעצמו.

זוריק מוסיבי הוא אב הבית שלנו במועדון. האיש שדואג לכיסאות שיהיו במקומם. האיש שדואג להדליק את המזגנים מוקדם בבוקר כדי שיהיו נעים בשיעורי הספורט.

זוריק נולד באוזבקיסטן בתקופה שהייתה שייכת לברית המועצות. באיזור שמשפחתו גרה בו, היו הרבה יהודים. בכיתתו היו 39 ילדים יהודים ו-2 גויים. רוב המורים היו יהודים.

99% מענפי העיסוק והפרנסה בעיר היו בשליטה של היהודים. מספרות, סנדלרים, תכשיטים, בדים, חנויות מזון. לפי צורת הכובע והלבוש, ידעו היהודים לזהות לאיזה עיר, כפר, או רובע השתייכו היהודים. באיזור היו כמובן בתי כנסת וזוריק זכר שהיו מקפידים להגיע לאזכרות.

או מגרשים או סיביר

סבא של זוריק היה דמות מרכזית במשפחה, ודאג לשמור את המנהגים, בעיקר סביב חגי ישראל. לסבא רבא שלו היה הרבה נדל"ן באוזבקיסטן. בתחילת המאה ה-20 השלטונות הסובייטים הודיעו לסבא רבא שהם מפקיעים ממנו את כל הנדל"ן שברשותו, אחרת יישלח לסיביר. לאחר מכן הפך לסוחר בזהב ובבדים.

זוריק אהב לטפל ביונים שהיו בשוכים שעל גג ביתו של אביו ומאבהה זו צמחה אהבתו לבעלי חיים בכלל בהמשך חייו.

כל היהודים היו עשירים ובעלי הון שרצו לקנות

תיירות חבל בנימין

מהי המועדון

גרש גלי
דירתי תל אביב

בואו ליהנות מדירות מרווחות עם מרפסות, 4,3,2 חדרים ומגוון פנטהאוזים

בנוסף תיהנו מלובי מפואר, חוגים מעשירים, תפילות ושיעורים, בריכה מקורה ומחוממת, סאונה, חדר כושר, בית קפה, צוות מקצועי, דירות אירוח למשפחות, מרכולית, מספרה, חדרי חוגים, חדרי יצירה ואומנות, אולם אירועים, נוף מרשים מכל דירה, שטחים ציבוריים ירוקים ורחבים ומטעמי שף נפלאים.

פרוטיאה באלקנה

פרוטיאה באלקנה

דירור מוגן איכותי לקהילה הדתית לאומית

הצטרפו לקהילה מתגבשת ואיכותית

לתיאום פגישה: *9405

